

ARVSFONDSDELEGATIONENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2015

INNEHÅLL

INLEDNING	3
RESULTATBEDÖMNING OCH SLUTSATSER	4
Arvsfondsdelegationen som samhällsaktör	4
Mer beslutade projektmedel än någonsin tidigare	4
Höjd kvalitet i handläggningen	6
Kontroll av fondmedlens användning	7
Arvsfonden växer i sociala media	7
Ökning av utdelade medel åren framöver	8
ALLMÄNNA ARVSFONDEN	9
Arvsfondsdelegationen	9
Ärendehantering	10
Projektstöd	11
Lokalstöd	11
Krav på redovisning	11
Allmänna arvsfondens förvaltning	12
När Allmänna arvsfonden får egendom	14
Kostnad för förvaltning och administration	15
Antal beslut tagna av Arvsfondsdelegationen	18
Översiktlig beskrivning av hur medlen ur Allmänna arvsfonden har disponerats	19
Redovisning av beviljade medel per målgrupp	21
Geografisk fördelning av beviljade medel	24
Projekt inom de prioriterade områdena	25
Arvsfondens stöd fördelat per organisationskategori	28
Fördelning av lokalstöd	30
FÖRDELNING AV STÖD GENOM SÄRSKILDA SATSNINGAR	31
KOMMUNIKATION	33
Sociala medier	34
Sverigeresan	35
Arvsfondens Guldkorn	36
PR	36
Sifo-undersökning	37
UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	38
Att ta tillvara kunskaper och erfarenheter	38
Synen på projekt	39
Uppföljning av enskilda projekts överlevnad	39

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad 2015	41
Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad 2007-2015	42
Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad 2015	42
Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad 2007 - 2015	43
Arvsfondsdelegationens projekt ur ett genusperspektiv	43
Uppföljning av målgruppens delaktighet i arvsfondsprojekten	45
Utvärderingsverksamheten	47
KONTROLL AV ARVSFONDSMEDLENS ANVÄNDNING	49
BILAGA 1 – TILLDELADE MEDEL PER ORGANISATION 2015	
BILAGA 2 – ÖVERLEVANDE PROJEKT 2015	

INLEDNING

Allmänna arvsfonden bildades 1928 och har sedan starten använts för att driva samhällsutvecklingen framåt för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Myndigheten Arvsfondsdelegationen har som uppgift att fördela stöd ur fonden, följa upp arvsfondsprojekt samt informera om fondens ändamål och fondmedlens användningsområde. Fonden förvaltas av Kammarkollegiet, som även ansvarar för avvecklingen av dödsbon i de fall Allmänna arvsfonden är arvinge. Kammarkollegiet är även den myndighet som ansvarar för kanslistödet d.v.s. utför administrativa och handläggande uppgifter, inklusive kommunikationstjänster, åt Arvsfondsdelegationen.

RESULTATBEDÖMNING OCH SLUTSATSER

Arvsfondsdelegationen som samhällsaktör

Sedan 2006 har Arvsfondsdelegationen anlitat forskare som genomfört totalt 43 stycken utvärderingar. Under samma period har Arvsfondsdelegationens kanslifunktion bedömt och kategoriserat 1 246 stycken avslutade arvsfondsprojekt. Resultaten är entydiga. Hälften av projektens verksamheter och metoder lever vidare i någon form, efter projektens slut. Det betyder att arvsfondens medel inte bara kommer de barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning till del som deltar i projektet. Fondens medel leder dessutom till att nya arbetsmetoder och verksamheter, nya hjälpmedel, förbättrade former för delaktighet med mera sprids vidare och till betydande andel blir reguljär verksamhet finansierad av offentliga eller andra medel. Projekten blir på det sättet en investering i samhället, med en nytta för arvsfondens målgrupper långt efter det att finansieringen ur fonden upphört.

Utvärderingarna som Arvsfondsdelegationen initierat visar att de erfarenheter och kunskaper som det civila samhällets organisationer genererar tas tillvara både i organisationer, offentlig sektor och i forskningsvärlden. Inte minst utvecklar de genomförda projekten metoder och verksamheter som kommer Allmänna arvsfondens tre målgrupper till godo. Studierna visar på projektens möjligheter att skapa mötesplatser och ge nya positiva förebilder för människor som lever i utanförskap. Utvärderingarna ger många exempel på hur det civila samhällets organisationer kan stärka människors livsvillkor, för att på så sätt försöka åstadkomma en förändring.

Den utvärdering som avslutades under 2015 omfattade 42 projekt som finansierats av Allmänna arvsfonden inom området unga, arbete och sysselsättning under perioden 1994 – 2012. Utvärderingen bekräftar att hög delaktighet från projektens målgrupper är en viktig framgångsfaktor, liksom graden av samverkan mellan projekten och relevanta offentliga aktörer. Utvärderingen visar även på svårigheterna med strukturpåverkande arbete.

För närvarande ingår drygt 800 stycken projekt i pågående utvärderingar. Under 2016 kommer sju utvärderingar att slutredovisas.

Endast två av de 106 projekt som slutredovisades under 2015 lyckades inte genomföra den verksamhet de beviljats medel för. Hela 58 projekt (55 %) av projekten lever vidare efter det att finansieringen ur arvsfonden upphört. I bilaga 2 finns samtliga av dessa överlevare kortfattat beskrivna.

Mer beslutade projektmedel än någonsin tidigare

Arvsfondsdelegationen fattade under 2015 beslut om projektmedel uppgående till 642 miljoner kronor. Detta gjordes genom 428 bifallsbeslut till projekt runt om i landet, små lokala projekt och stora nationella satsningar. Det är 26 miljoner kronor mer än året innan och det högsta årliga belopp som beslutats under Allmänna arvsfondens historia. Det är det femte året i rad som volymen beslutade projektmedel ökar. Det är även det

högsta antalet beslut om beviljade projekt på fem år. Det genomsnittliga arvsfondsprojektet fick under året finansiering ur fonden motsvarande 1,5 miljoner kronor per projektår. Det är något högre än året innan, då det genomsnittliga beslutsbeloppet var 1,4 miljoner kronor.

Utgångspunkten för Arvsfondsdelegationen har varit att hantera dessa växande volymer med bibehållen kvalitet i bedömningen av projektansökningar och projektredovisningar. Ambitionen har även varit att bibehålla kvaliteten i det stöd och coachande förhållningssätt gentemot bidragssökande organisationer och pågående projekt som präglat verksamheten över åren.

Arvsfondsdelegationen är en viktig finansiär för målgruppen personer med funktionsnedsättning. Därför är det glädjande att projektstödet till den målgruppen ökade till 219 miljoner kronor, vilket är den högsta nivån någonsin. Ökningen var 19 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med 9 procent jämfört med 2014. De senaste två åren uppgår ökningen till 54 procent. Den kraftiga ökningen beror till stor del på satsningen Egen kraft!

Om projekt som rör barn och ungdomar med funktionsnedsättning räknas in under rubriken personer med funktionsnedsättning uppgår den totala volymen beslutade projektmedel till den målgruppen till drygt 347 miljoner kronor, eller 54 procent av det totala belopp som utbetalades i projektmedel under 2015. I nästan samtliga av dessa projekt deltar funktionshindersorganisationer som aktiv samarbetspartner.

Verksamhetens betydelse för ungdomar har ökat markant de senaste åren. Finansieringen har utvecklats från en nivå på knappt 70 miljoner kronor 2004 till 299 miljoner kronor under 2015, vilket är den högsta volymen för ungdomsprojekt i fondens historia. Finansieringen av ungdomsprojekt under 2015 överstiger summan av statsbidragen till ungdomsorganisationerna under samma år.

Volymen beslutade medel för barnprojekt uppgick under året till drygt 123 miljoner kronor, vilket är 16 miljoner kronor lägre än föregående år.

Det totala antalet bifallsbeslut som delegationen fattade under 2015 var marginellt högre än året innan och den högsta på fem år.

Arvsfondsdelegationen finansierar även byggnationer av lokaler och anläggningar. Denna finansiering har ökat stadigt sedan 2004, då den årliga nivån var knappt två miljoner kronor. Under 2015 beviljades 105 miljoner kronor i lokalstöd till 55 lokalstödsprojekt, från Avan i norr till Löderup i söder. Det är en minskning med 13 miljoner kronor jämfört med året innan, men den näst högsta nivån någonsin. Lokalstöd är en stödform som utnyttjas mest av lokala föreningar på mindre orter. Därför är den kraftiga ökningen av stödet de senaste åren särskilt positiv.

Av de projekt som beviljades medel ur Allmänna arvsfonden under året var 278 st (65

%) regionala eller lokala. Övriga projekt var nationella. Tre av fyra projekt var samarbeten mellan civilsamhällets organisationer och offentliga aktörer.

Höjd kvalitet i handläggningen

I takt med att Arvsfondsdelegationen hanterar allt större volymer av beslutade projektmedel har kraven på beslutsunderlagen inför beslutstillfällena ökat de senaste åren. Som en följd av detta har kraven på sökande föreningar höjts.

Handläggningsrutinerna har utvecklats under en rad av år i syfte att öka kvalitet och effektivitet. Ett exempel på detta är att inkomna ansökningar bereds i grupper eller parvis av handläggare, för att öka rättssäkerheten i bedömningarna av enskilda ärenden. En annan kvalitetshöjande åtgärd är att kanslifunktionen rutinmässigt tar kontakt med samarbetspartners, tar referenser på den sökande i det fall organisationen inte tidigare är känd, genomför skattekontroller samt inhämtar synpunkter från experter på myndigheter, kommuner, Regeringskansliet, forskarvärlden eller organisationer. Sedan 2014 är det dessutom obligatoriskt att samtliga nya projekts budgetar ska granskas av en controller. Under 2015 inrättades en juristtjänst som ett stöd för att ytterligare stärka rättssäkerheten och förtydliga de krav och förutsättningar som gäller för projekten.

På särskilt avsatta telefontider två gånger i veckan kan organisationer testa sina projektidéer på ansvariga handläggare. Denna service har bidragit till att öka kvaliteten i inkommande ansökningar, men även till att minska antalet ansökningar med låg potential att erhålla stöd ur fonden.

En indikator på projektens kvalitet är i vilken utsträckning de lever vidare, efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden har upphört. Handläggarna inleder en dialog om överlevnaden med den sökande organisationen redan vid handläggningen av ett projekts första år. Det är en dialog som därefter sker löpande under ett projekts genomförande. Det har bidragit till att överlevnadsgraden för projekten ligger kring 50 procent. Överlevnadsgraden är något som följs upp av såväl kanslifunktionen som de forskare delegationen anlitar som utvärderare. Av de slutredovisade projekt som godkändes av Arvsfondsdelegationen under 2015 bedömdes nästan 55 procent leva vidare. Det är den högsta överlevnadsgraden på sju år. En kortfattad beskrivning av samtliga överlevande projekt redovisas i bilaga 2.

Under de senaste åren har dessutom ett antal åtgärder vidtagits, efter diskussioner i delegationen och rekommendationer från Kammarkollegiets internrevision, för att ytterligare minska risken för att arvsfondsmedel används på ett felaktigt sätt. Detta kan ses som en indikator på att kvaliteten på handläggningen inte bara är bibehållen, utan snarare ökat under de senaste åren.

För att hantera en ökande volym projektmedel har verksamheten de senaste åren tillförts ökade resurser för handläggning, kontrollverksamhet, juriststöd och kommunikationsinsatser. Det är dessa resursförstärkningar som till stor del förklarar nivåhöjningen av beslutade medel, men även de ökade kostnaderna för driften av verksamheten. Kostnaderna för verksamheten under 2015 var 34,3 miljoner kronor, vilket är detsamma som föregående år. Det kan därmed konstateras att driftskostnaderna

i förhållande till beslutade projektmedel under 2015 uppgick till 5,1 procent, vilket är den lägsta nivån på mer än fem år.

När regeringen vid tidigare tillfällen har beslutat om särskilda satsningar med medel ur Allmänna arvsfonden och beslutat att ställa arvsfondsmedel till förfogande för annan myndighet har 10 procent avsatts för motsvarande kostnader. Driftskostnaderna för Arvsfondsdelegationen är således låga i förhållande till de medel som myndigheten beslutar om. Driftskostnaderna i förhållande till beslutade medel är även låga om man jämför Arvsfondsdelegationen med andra relevanta projektstödande verksamheter.

Däremot har kostnaderna per beslutat ökat jämfört med 2014, och är de högsta på mer än fem år. Det beror på ett minskat antal ansökningar och därmed ett minskat antal beslut. Det kan i det sammanhanget konstateras att bifallsfrekvensen, d.v.s. andelen bifall, är relativt hög. Det indikerar att andelen ansökningar av god kvalitet har ökat.

Kontroll av fondmedlens användning

En viktig del av stödet till och kontrollen av projekt är projektbesök på plats. Under året genomfördes 46 stycken kontrollbesök på plats av controllers, vilket motsvarar 11 procent av de projekt som erhöll stöd ur Allmänna arvsfonden 2014. I samtliga fall har projekten, med mindre avvikelser, utförts enligt plan och i enlighet med beviljad budget. Inga försök till bedrägerier har upptäckts. Även handläggarna genomförde under året projektbesök, till del i kontrollsyfte. På detta sätt besöktes 94 stycken projekt under 2015.

Under 2015 genomfördes, för första gången, en enkätundersökning där samtliga organisationer som fått besök av en controller fick utvärdera sina upplevelser. Den sammantagna bilden var att kontrollbesöken var uppskattade och att man fick god hjälp och svar på sina frågor.

En annan viktig del i stödet till och kontrollen av projekten är introduktionsdagarna, som är obligatoriska för alla nya arvsfondsprojekt.

Arvsfonden växer i sociala media

Under 2015 har tjänstemän från hela landet bjudits in till informationsträffar, inom ramen för Arvsfondsdelegationens Sverigeresa. Dessa personer är sedan Arvsfondsdelegationens kontaktpersoner och kan fungera som vidareinformatörer och viktiga referenspersoner. Under året har nästan 200 kommunala tjänstemän deltagit på ovan nämnda aktiviteter. Totalt har därmed 1 100 kommuntjänstemän deltagit de senaste fem åren. Det har haft en positiv effekt på den breda informationsspridningen om Allmänna arvsfonden i landets kommuner.

Förutom de kommunala tjänstemännen har drygt 4 200 föreningsaktiva personer i fjorton län deltagit i Sverigeresan under de senaste tre åren. Sverigeresan har bidragit till ökningen av besök på Arvsfondsdelegationens webb samt ett ökat antal mejl och telefonsamtal från de län som har besökts.

Sverigeresan har fått stor uppmärksamhet i såväl lokala som regionala medier. Även den bearbetning av media som skett i samband med exempelvis delegationens beslutssammanträden har haft stort genomslag.

Under 2015 ökade Arvsfondsdelegationens aktivitet på sociala medier. I snitt publicerar Arvsfonden 2,3 inlägg i veckan. Dessa har nått cirka 1 050 000 personer, vilket är en ökning med 200 procent sedan 2014. Antalet besök på webben var i genomsnitt 21 400 per månad, vilket motsvarar en ökning med nästan 14 procent jämfört med året innan.

Information om Allmänna arvsfonden och hur fondens medel används är en förutsättning för att ansökningar ska fortsätta komma in från landets ideella organisationer.

Ökning av utdelade medel åren framöver

Med tanke på att medelsinflödet till Allmänna arvsfonden är förenat med osäkerhet och att Arvsfondsdelegationen i praktiken gör finansiella åtaganden upp till tre år är det nödvändigt med en viss marginal vad gäller å ena sidan finansiella åtaganden mot de organisationer som driver arvsfondsprojekt och å andra sidan de medel delegationen disponerar varje år. Det behövs helt enkelt en buffert i form av sparade disponibla medel. Under en rad av år har denna buffert vuxit, vilket har gjort att Arvsfondsdelegationens kanslistöd de senaste åren fått resurser för att kunna hantera en större volym ansökningar. Volymen beslutade medel har ökat med nästan 150 procent sedan 2004.

Som delegationen redovisat i tidigare verksamhetsberättelser till regeringen bör volymen beviljade projektmedel de närmaste åren ligga på en nivå som gör att de sparade disponibla medlen minskar i en rimlig takt. Under 2015 ökade inflödet av medel till Arvsfonden återigen. Trots den högsta beslutsvolymen av arvsfondsprojekt någonsin ökade därför volymen disponibla medel för Arvsfondsdelegationen inför 2016 med 50 miljoner kronor till drygt 1 416 miljoner kronor.

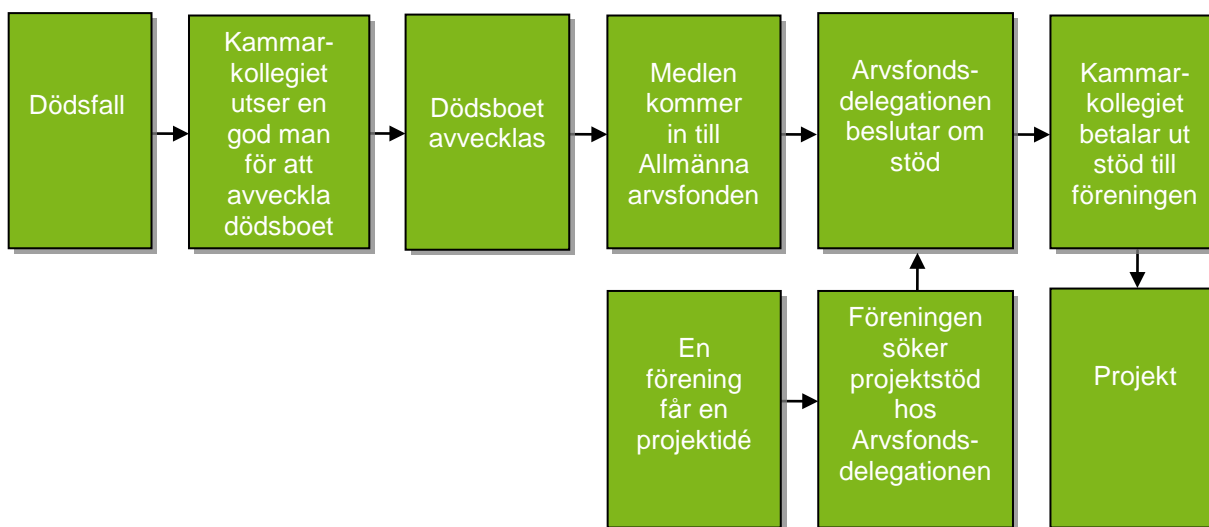
Ett hjälpmedel för att kunna hantera större volymer av ärenden med bibehållen eller ökad kvalitet och effektivitet är ett modernt ärendehanteringssystem. Utvecklingen av ett nytt ärendehanteringssystem har förskjutits i tiden och kommer att indelas i två faser. Den första delen består av ett nytt diarieföringssystem, som implementeras under 2016. En andra del kommer att utvecklas och implementeras under kommande år.

Arvsfondsdelegationen räknar med att antalet arvsfondsprojekt kommer att öka de kommande åren. Beslutsvolymen beräknas uppgå till 670 miljoner kronor under 2016 och åren därefter sannolikt till högre belopp. För att uppnå detta genomförs kommunikationsinsatser med fortsatt intensitet och en fortsatt utveckling av administration, handläggning och kontroll för att öka effektiviteten, med bibehållen kvalitet i verksamheten och i de projekt som erhåller finansiering ur Allmänna arvsfonden.

ALLMÄNNA ARVSFONDEN

Enligt ett beslut av riksdagen 1928 uteslöts kusiner och mer avlägsna släktingar från arvsrätt. Samtidigt bildades Allmänna arvsfonden. Kvarlåtenskap efter personer utan nära släktingar, och som inte skrivit testamente, ska istället tillfalla Allmänna arvsfonden. Fonden har till ändamål att främja nyskapande och utvecklande verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Närmare bestämmelser finns i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden, den så kallade arvsfondslagen.

Från dödsbo till projekt

Arvsfondsdelegationen

I arvsfondslagen samt i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden regleras Arvsfondsdelegationens arbetsuppgifter. Delegationen ska fördela stöd ur fonden, följa upp projekt som beviljats stöd samt informera allmänheten om fondens ändamål och fondmedlens användningsområde. Arvsfondsdelegationen består av sju ledamöter som utses av regeringen. Majoriteten i delegationen utgörs av sakkunniga personer utanför Regeringskansliet och majoritetsbeslut gäller vid beslut om tilldelning av medel ur fonden. Ledamöterna är utsedda av regeringen och är utvalda så att expertis och företrädare finns för frågor som rör fondens tre målgrupper.

Ordförande

Pernilla Baralt – statssekreterare, Socialdepartementet

Vice ordförande

Roger Mörtvik – statssekreterare, Socialdepartementet

Övriga ledamöter

Inger Ashing – ordförande, Rädda Barnen

Per Arne Kölhed– vice ordförande, Handikappförbunden

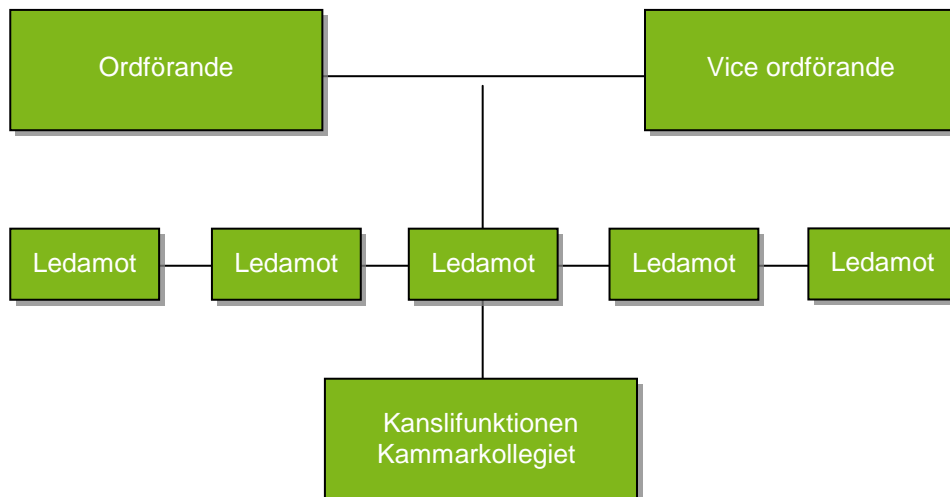
Kenneth Ljung – utredare, Barnombudsmannen

Helena Corell – verksamhetsutvecklare, Domstolsverket (förordnades under 2015)

Hanna Åkesson – utredare, Sveriges Kommuner och Landsting (förordnades under 2015)

Roy Melchert – enhetschef, Sveriges Kommuner och Landsting (entledigades under 2015)

Organisation

Ärendehantering

De ansökningar om projekt- och lokalstöd och de redovisningar som kommer in till Arvsfondsdelegationen hanteras av Kammarkollegiet, som är den myndighet som utför de administrativa och handläggande uppgifterna åt Arvsfondsdelegationen. Vid bedömningen av ansökningar inhämtas synpunkter från referenspersoner på andra myndigheter, organisationer samt kommuner och landsting. De potentiella bifallen läses av minst två handläggare. Controllerfunktionen ger stöd till handläggarna i bedömningen av projektens budgetar och deras ekonomiska redovisning. En särskild juristtjänst har inrättats för att förstärka rättssäkerheten ytterligare. Innan ett ärende kommer upp till delegationen för beslut har ärendet föredragits för ansvarig enhetschef. På det sättet får ansökningarna en allsidig bedömning och de förslag till beslut som presenteras för delegationen kan kvalitetssäkras.

Projektstöd

Allmänna arvsfonden har, enligt 5–7 § arvsfondslagen (1994:243), till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Stöd ur fonden ska i första hand lämnas till projekt som är nyskapande och utvecklande. De som kan erhålla stöd är organisationer som bedriver ideell verksamhet, men offentlig huvudman kan beviljas stöd för utvecklingsverksamhet om det finns särskilda skäl. Så kan till exempel en kommun beviljas stöd för att genomföra ett projekt. I sådana fall ställs särskilt höga krav på att projektet är nyskapande och bedrivs i nära samarbete med ideell förening. Stöd får inte ges till enskilda personer eller till vinstdrivande företag. Ett projekt kan enligt praxis beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden under normalt högst tre år och en plan ska finnas över hur verksamheten eller metoden lever vidare efter projektets slut samt för hur projektets erfarenheter tas till vara och sprids. För samtliga projekt tas beslut om stöd för ett år i taget.

Projekt som beviljas stöd ska kunna bidra till att berörda målgruppers villkor och förutsättningar förbättras och utvecklas. En bedömning görs i vilken utsträckning barn, ungdomar eller personer med funktionsnedsättning själva är delaktiga i planeringen och genomförandet av projektet. På samma sätt görs en bedömning av graden av nyskapande och utveckling i projektet. Syftet är att ge stöd till utvecklingsprojekt med hög grad av delaktighet från någon av fondens målgrupper och med potential att leva vidare efter det att det ekonomiska stödet ur fonden upphört.

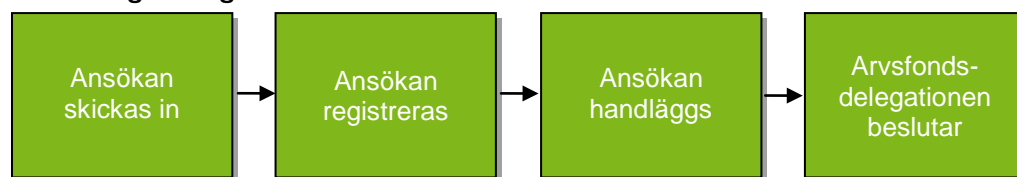
Lokalstöd

Stöd kan även lämnas för del av kostnader för ny-, om-, eller tillbyggnad av lokaler och anläggningar. Verksamheten ska vara nyskapande på orten. Endast organisationer som bedriver ideell verksamhet kan beviljas lokalstöd. En organisation som beviljats lokalstöd är skyldig att under minst tio år bedriva den verksamhet som låg till grund för beslutet. Lokalen eller anläggningen ska ägas av den sökande föreningen eller hyras med långtidskontrakt. Om lokalen eller anläggningen används till annat ändamål än vad som överenskommit kan begäran om återbetalning ske. Den som beviljas stöd ska också bidra till finansieringen av projektet med en inte oväsentlig del. Under beredningen av sådana ansökningar hämtas alltid uppgifter in om tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Inför samtliga beslut om bifall för lokalstödsansökningar äger en dialog rum med berörd kommun.

Krav på redovisning

Varje mottagare av stöd ur Allmänna arvsfonden ska, senast det datum som anges i beslutet om stöd, lämna en skriftlig redovisning av projektarbetet till Arvsfondsdelegationen. Dessutom ska en ekonomisk redovisning för hur det beviljade beloppet har använts lämnas. Redovisningen ska vara bestyrkt av godkänd eller auktoriserad revisor. Redovisningen granskas och måste godkännas innan beslut om projektets nästkommande år kan fattas.

Ansökningens väg

Allmänna arvsfondens förvaltning

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond. Kollegiet betalar ut beviljat stöd efter rekvisition. Kollegiets kapitalförvaltning ska tillgodose såväl behovet av en god direktavkastning som önskemålet om värdebeständighet. Efter korrigerande av restituerade arvsmedel läggs en tiondel av de medel som tillfallit fonden under ett år till fondkapitalet. Återstoden får tillsammans med direktavkastningen delas ut. I det följande kan summeringsdifferenser förekomma i tabeller och sammanställningar på grund av avrundningar.

Tabell I – Fondens värdeutveckling (Mkr)

	2015	2014	2013	2012	2011
Bokfört värde					
Tillgångar	5 362	5 109	4 532	4 192	3 370
Skulder	400	370	339	255	222
Summa	4 962	4 739	4 193	3 937	3 148
Marknadsvärde					
Tillgångar	7 642	7 494	6 781	5 621	5 149
Skulder	400	370	339	255	222
Summa	7 242	7 124	6 442	5 366	4 927

Fondens bokförda värde uppgick den 31 december 2015 till 4 962 miljoner kronor, jämfört med 4 739 miljoner kronor året innan. Marknadsvärdet var vid samma tidpunkt 7 242 miljoner kronor, jämfört med 7 124 miljoner kronor föregående år. Se tabell 1. Fondens tillgångar är placerade i andelar i Kammarkollegiets svenska respektive utländska aktiekonsortier samt aktieindex-, företagsobligations- och räntekonsortierna. Vid 2015 års utgång var 19,7 procent placerade i det svenska aktiekonsortiet, 19,8 procent i det utländska aktiekonsortiet, 20,9 placerade i aktieindexkonsortiet, 24,9 procent i räntekonsortiet, 13,6 procent i företagsobligationskonsortiet, 0,2 procent i fastighetsfonder och 0,9 procent i likvida tillgångar.

Tabell 2 – Fondens marknadsvärderade tillgångar (Mkr)

Tillgångsslag	31 dec 2015	Netto köp/sälj	Dir avk 2015	Värdeförändring	31 dec 2014
Räntekonsortiet	1 571	-58	56	-97	1 670
Svenska aktiekonsortiet	1 755	63	63	-19	1 648
Utländska aktieindexkonsortiet	1 516	-51	54	-134	1 647
Aktieindexkonsortiet	1 597	62	62	-74	1 547
Företagsobligationskonsortiet	1 043	184	35	-63	887
AKKA Egendom	16	16	-	-	-
Bankmedel och fordran bank	144	49	-	-	95
Summa tillgångar	7 642	265	270	-387	7 494

Tabell 3 Totalavkastning (%) i Allmänna Arvsfondens portfölj

Tillgångsslag	Avkastning 2015	Index 2015	Avkastning 2014	Index 2014
Räntekonsortiet	1,0	1,0	3,6	3,0
Företagsobligationskonsortiet	0,7	0,4	6,6	6,0
Svenska aktiekonsortiet *)	7,2	9,6	15,7	15,7
Utländska aktieindexkonsortiet	5,4	5,2	28,3	28,3
Aktieindexkonsortiet	3,3	3,3	13,8	13,8
Bankmedel	-0,5	-0,3	-0,8	0,5
Portföljens totalavkastning	4,0	4,4	13,2	12,8

Under år 2015 har innehavet i räntekonsortiet haft en avkastning på 1,0 (3,6) procent jämfört med index¹ 1,0 (3,0) procent. Eftersom marknadsräntorna har fallit globalt till följd av centralbankernas nollräntepolitik i västvärlden, betyder det att avkastningen kan förväntas vara låg för räntebärande placeringar de närmaste åren. Avkastningen i företagsobligationskonsortiet² blev 0,7 procent, vilket översteg jämförelseindex med 0,3 procentenheter.

Innehavet i det svenska aktiekonsortiet har under 2015 haft en avkastning på 7,2 (15,7) procent jämfört med index³ 9,6 (15,7) procent. Det svenska aktiekonsortiet bildades den 1 januari 2012 genom avknoppning av den utländska delen från det tidigare aktiekonsortiet.

Innehavet i det utländska aktieindexkonsortiet har under 2015 haft en något högre avkastning än index⁴ på 5,4 procent. Det utländska aktiekonsortiet bildades den 1

¹ OMRX Bond All 1-3 Years

² NOMX Credit SEK, Total Return

³ OMXS Cap Gross Index

⁴ MSCI World Net (developed)

januari 2012 i form av den avknoppade utländska delen från det tidigare aktiekonsortiet. Eftersom det är ett indexkonsortium förväntas avkastningen ligga nära indexavkastning. Innehavet i aktieindexkonsortiet har under 2015 haft en avkastning på 3,3 (28,3) procent att jämföra med index⁵ 3,3 (28,3) procent. Avkastningen har således varit helt i linje med indexavkastning vilket är syftet med nämnda placering.

Den totala avkastningen blev 4,0 vilket var 0,4 procentenheter lägre än index. Under 2014 var totalavkastningen 13,2 procent som var 0,4 procentenheter bättre än index. Avvikelsen mot index under föregående förklaras av att aktieförvaltningen underpresterade mot index, trots ett positivt allokeringresultat till följd av att aktier överviktats under året (som gav en högre avkastning än räntebärande placeringar). Sammantaget betyder detta att den riskjusterade avkastningen, mätt som informationskvot för hela förmögenhetsportföljen varit mindre god.

Under året har fonden tillförts 830,6 (734,3) miljoner kronor från influtna arvsmedel och avkastning från kapitalförvaltningen. Utbetalningar av stöd för att främja ändamål och för administration av fonden har gjorts med 653,4 (614,9) miljoner kronor. Totalt fanns vid årsskiftet 2015/16 ett belopp uppgående till 1 416 miljoner kronor tillgängligt för Arvsfondsdelegationen att fatta beslut om under 2016. Året innan var motsvarande belopp 1 366 miljoner kronor.

När Allmänna arvsfonden får egendom

Arv till fonden

Om någon avlider utan att efterlämna make/maka eller närmare släktingar än kusiner får Allmänna arvsfonden egendomen i arv om egendomen inte testamenterats till någon annan och detta testamente godkänns av Kammarkollegiet för fondens räkning. Om den avlidne var änka eller änklings tillfaller arvet arvsfonden endast om det därutöver inte finns några arvsberättigade släktingar efter den först avlidne maken. En förutsättning är att dessa till exempel inte uteslutits från arv på grund av testamente eller att de inte tidigare fått ut vad de är berättigade till. Förutom genom arv kan fonden också få egendom genom bland annat förmånstagarförordnande i försäkringsavtal, gåva eller testamente.

God man förordnas

När det inte finns någon annan arvinge än Allmänna arvsfonden när dödsfall inträffar, och fonden inte uteslutits från arv genom testamente ska Kammarkollegiet förordna en god man. Den gode mannen företräder fonden vid boutredningen och sköter det praktiska arbetet med dödsboet. Vidare står den gode mannen under kollegiets tillsyn. När boutredningen är klar redovisar den gode mannen sin förvaltning till Kammarkollegiet och betalar in de medel som finns kvar till fonden. Medlen tas upp i fondens redovisning vid den tidpunkt de betalas in till fonden.

⁵ OMXS 30 Cap Gross Index, justerat för etisk granskning

Boet avvecklas

Kammarkollegiet företräder Allmänna arvsfondens intressen och ser till att boet avvecklas på ett riktigt sätt. Under 2015 kom det in 1 588 arvsfondsärenden till kollegiet. I dessa fanns det ett testamente i 1 059 fall med begäran om att kollegiet skulle godkänna den avlidnes testamente till förmån för någon annan än fonden. De flesta testamentena godkändes av kollegiet. Antalet dödsbon där egendom, helt eller delvis, skulle avvecklas för arvsfondens räkning uppgick till 625 stycken. Under 2015 kom det in 524,6 miljoner kronor netto till Allmänna arvsfonden.

Arv avstås

En strävan är att avveckla berörda dödsbon så snabbt som möjligt så att likvida medel kommer Allmänna arvsfonden tillgodo och kan delas ut för dess ändamål. I vissa fall får arv eller försäkringsbelopp, som arvsfonden fått, avstås till någon annan. Det får ske om det med hänsyn till uttalanden av arvlåtaren eller till andra särskilda omständigheter kan anses stämma överens med arvlåtarens yttersta vilja. Arv eller försäkringsbelopp får också avstås till arvlåtarens släkting eller någon annan person som har stått arvlåtaren nära, om det kan anses skäligt. Vidare får arv som utgörs av egendom, vilken är av väsentlig betydelse från kulturhistorisk synpunkt eller från natur- eller kulturvårdssynpunkt, avstås till juridisk person som har särskilda förutsättningar att ta hand om egendomen på lämpligt sätt. Om det finns särskilda skäl får samtidigt till den som tar emot egendomen ett belopp av det arv, som tillfallit fonden, avstås för sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga för att bevara egendomen.

Under 2015 kom det in 63 ansökningar om avstående till Kammarkollegiet. En sådan ansökan ska ges in till kollegiet senast tre år efter dödsfallet eller efter det att arvet genom preskription tillfallit fonden. Då ansökan kommit in till och med 2013 och värdet av den egendom som ansökan avser överstiger två miljoner kronor enligt bouppteckningen beslutar regeringen om avstående och när värdet ligger under detta belopp beslutar kollegiet. Från och med 2014 beslutar Kammarkollegiet om avstående, oavsett värde. Om det i ett ärende om avstående av arv eller försäkringsbelopp som tillfallit Allmänna arvsfonden uppkommer någon fråga av särskild vikt från allmän synpunkt, ska kollegiet lämna över frågan med eget yttrande till regeringen för avgörande.

Kostnad för förvaltning och administration

Allmänna arvsfonden används för att täcka Kammarkollegiets kostnader för förvaltning och administration av dödsboavveckling, hanteringen av återkravsärenden, fondförvaltning och utbetalningar av projektmedel. På samma sätt används fonden för att täcka kostnaderna för handläggning av projektansökningar och projektredovisningar inkomna till Arvsfondsdelegationen samt för controller-, kommunikations- och utvärderingsverksamhet.

Tabell 4 – Förvaltnings- och administrationskostnader (Mkr)

	2015	2014	2013	2012	2011
Kammarkollegiet totalt	26,5	25,7	23,6	20,5	18,9
Dödsboavveckling med mera	16,8	16,5	15,8	14,3	12,8
Fondförvaltning	8,6	8,5	7,4	5,4	5,3
Utbetalning av beviljat stöd	1,1	0,7	0,4	0,8	0,8
Arvsfondsdelegationen totalt	34,3	34,3	31,8	29,7	27,5
Personalkostnader	19,1	19,2	16,9	17,1	14,7
Lokalkostnader	2,1	2,1	1,8	1,8	1,7
Övriga kostnader	13,1	13,0	13,1	10,8	11,1
Totalt förvaltnings- och administrationskostnader	60,8	60,0	55,4	50,2	46,4

Under en rad av år har de medel som gjorts disponibla för Arvsfondsdelegationen att fatta beslut om ökat. För att i motsvarande mån öka volymen av beviljade projektmedel till landets ideella organisationer har kanslistödet stärkts. Målsättningen har varit att med bibehållen kvalitet i handläggningen bevilja mer projektmedel än tidigare. Kommunikationsverksamheten har förstärkts och effektiviserats. Detta för att få in fler ansökningar som kan leda till bifall. En utvärderingsverksamhet har byggts upp och etablerats i enlighet med en strategi som stämts av med Regeringskansliet och i enlighet med Arvsfondslagens utformning. Under 2012 inrättades en controllerverksamhet som dels ger projekten och handläggarna stöd i ekonomiska frågor och dels förbättrar kontrollen av projektmedlens användning. Controllerverksamheten förstärktes ytterligare under 2013, vilket har möjliggjort en högre nivå av preventivt arbete och därigenom minskat risken för oegentligheter. Under 2014 har en ny webb utvecklats och lanserats, vilket ledde till ökade kostnader. Under 2015 har kanslistödet förstärkts med en juristfunktion. Kostnaderna för Arvsfondsdelegationens verksamhet var på samma nivå 2015 som under 2014.

Mätt som andel av beslutade projektmedel uppgick driftskostnaderna för Arvsfondsdelegationen under 2015 till 5,1 procent. Tabell 5 visar utvecklingen av driftskostnaderna i förhållande till beslutade projektmedel.

Tabell 5 – Arvsfondsdelegationens driftskostnader i förhållande till beslutade projektmedel (%)

	2015	2014	2013	2012	2011
Andelen driftskostnader	5,1	5,3	5,5	5,9	5,6

Trots att driftskostnaderna för Arvsfondsdelegationen har ökat, sett över en femårsperiod, har andelen driftskostnader i förhållande till beslutade projektmedel minskat. Förklaringen är att volymen beslutade projektmedel har ökat i en snabbare takt än driftskostnaderna.

En annan intressant indikator kan vara driftskostnaderna i förhållande till antalet beslut angående projektansökningar som fattas. I tabell 6 visas utvecklingen av dessa enhetskostnader över tid. I kostnaderna ingår samtliga driftskostnader, det vill säga även del av Kammarkollegiets overheadkostnader (exempelvis lokalkostnader och IT-kostnader) samt verksamhetens kostnader för kommunikation, utvärdering med mera. Som beslut räknas bifall och avslag, men även godkännande av projektens redovisningar samt de ansökningar som, efter ibland omfattande handläggning, har dragits tillbaka av den sökande organisationen och därmed läggs till handlingarna.

Tabell 6 – Arvsfondsdelegationens driftskostnader per beslut (kr)

	2015	2014	2013	2012	2011
Driftskostnader per beslut	22 300	18 700	20 300	19 400	15 500

Denna indikator visar att driftskostnaderna i förhållande till antalet beslut ökade under 2015. Förklaringen är främst att antalet avslagsbeslut minskat med drygt 25 %.

Fördelning av stöd 2015

Under år 2015 inkom det 1 429 ärenden till Arvsfondsdelegationen, vilket är lägre än åren innan. Den lägre volymen ärenden hänger främst samman med ett minskat antal ansökningar. Det bör påpekas att ärenden som rör barn och ungdomar med funktionsnedsättning hänförs till kategorierna barn respektive ungdom i tabell 7. Under kategorin *Inte fondens målgrupper* ingår även ärenden från enskilda personer.

Tabell 7 – Inkomna ärenden till Arvsfondsdelegationen (st)

Inkomna ärenden	2015	2014	2013	2012	2011
Barn	398	516	489	346	413
Ungdom	639	870	801	770	844
Personer med funktionsneds.	334	397	475	399	395
Inte fondens målgrupper	58	78	111	81	57
Totalt	1429	1861	1 876	1 596	1 709
Fördelade på	2015	2014	2013	2012	2011
Ansökningar	1059	1331	1 295	1 175	1 240
Övrigt ärende	27	22	45	29	25
Redovisningar	343	508	536	392	444
Totalt	1429	1861	1 876	1 596	1 709

Antal beslut tagna av Arvsfondsdelegationen

Under 2015 har sammanlagt 1 167 beslut fattats. Det är en minskning jämfört med året innan, men i nivå med åren dessförinnan.

Tabell 8 – Beslut tagna av Arvsfondsdelegationen, exklusive redovisningar (st)

	2015	2014	2013	2012	2011
Bifall	428	427	386	398	426
Avslag	625	854	685	692	827
Övriga ärenden	114	21	126	77	39
Totalt	1167	1302	1 197	1 167	1 292

Fördelningen av antalet bifall och avslag

I tabell 9 redovisas antalet bifalls- respektive avslagsbeslut under åren.

Tabell 9 – Fördelning av antalet bifall och avslag (st)

Bifall	2015	2014	2013	2012	2011
Barn	98	103	108	90	106
Ungdom	199	192	178	203	206
Personer med funktionsnedsättning	131	132	100	105	114
Antal projekt	428	427	386	398	426
Avslag	2015	2014	2013	2012	2011
Barn	191	272	175	139	203
Ungdom	267	405	295	334	415
Personer med funktionsnedsättning	127	126	156	153	168
Inte fondens målgrupper	40	51	59	66	41
Totalt antal avslag	625	854	685	692	827

Arvsfondsdelegationen har beslutat att avslå 625 ansökningar. Orsakerna till avslag har bland annat varit att projekten inte bedömts vara tillräckligt nyskapande, att ansökan kommit från offentlig huvudman utan samarbete med ideell organisation eller avsett verksamhet som redan finns som reguljär verksamhet. Andra ansökningar har avslagits på grund av att de avsett kostnader för enstaka arrangemang, att de gällt internationell verksamhet eller att ansökan kommit från enskilda personer eller nystartade föreningar.

I genomsnitt har 41 procent av ansökningarna beviljats stöd under 2015 (se tabell 10). Om fortsättningsansökningarna, för projektens andra och tredje år, exkluderas och bifallsfrekvensen beräknas för enbart nya ansökningar uppgår den till 24 procent. Det är en hög bifallsfrekvens jämfört med tidigare år.

Tabell 10 – Andel bifall (antal bifall / (antal bifall + antal avslag)) (%)

	2015	2014	2013	2012	2011
Bifallsfrekvens (%)	41	33	36	37	34

Redovisningar

Arvsfondsdelegationen fattar projektbeslut för ett år i taget. Innan en fortsättningsansökan kan beviljas ska därför föregående års projektredovisning godkännas. Det görs i samband med att ansökan för nästkommande år beslutas. Även projektens slutredovisningar granskas. Under 2014 har totalt 393 redovisningar granskats och godkänts.

Tabell 11 – Godkända redovisningar (st)

	2015	2014	2013	2012	2011
Godkända redovisningar	393	458	372	362	447

Översiktlig beskrivning av hur medlen ur Allmänna arvsfonden har disponerats

Projekten har ofta sammansatta syften och omfattar många gånger flera av Arvsfondens målgrupper. I den statistik som redovisas har projekten kategoriserats utifrån dess huvudsakliga inriktning.

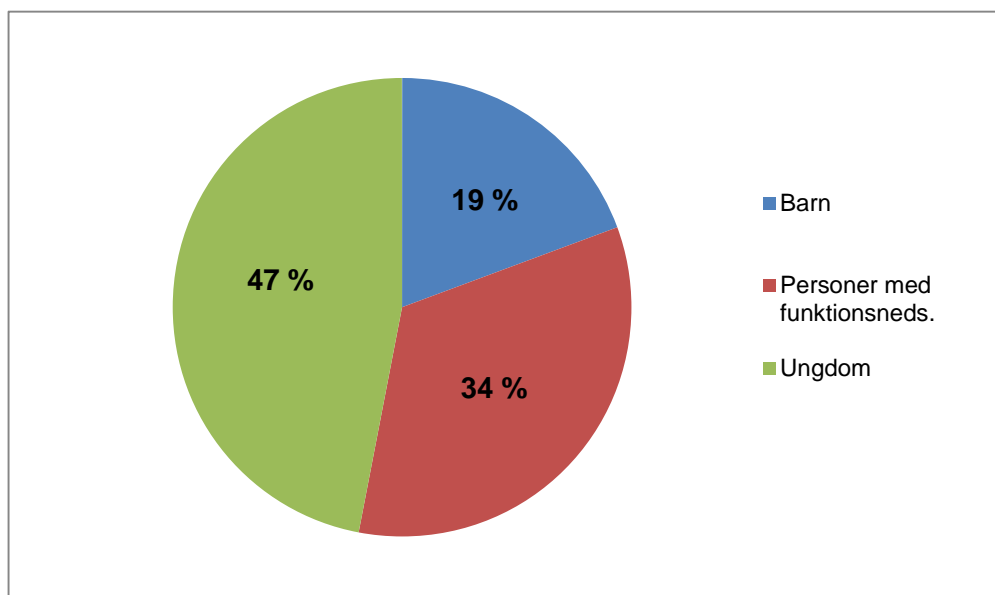
Under året har nästan 642 miljoner kronor fördelats till projekt genom beslut av Arvsfondsdelegationen. Det är en ökning med 4 procent jämfört med året innan och den högsta summan i Allmänna arvsfondens historia. Av dessa medel utgör 105 miljoner kronor lokalstöd och 536 miljoner kronor projektstöd. Tabell 12 visar utvecklingen av det stöd som beslutats av Arvsfondsdelegationen.

Tabell 12 – Utveckling av fördelningen av stöd (Mkr)

	2015	2014	2013	2012	2011
Fördelning av stöd	642	616	546	477	469

Diagram 1 visar totala fördelningen av beslutade medel per målgrupp som andelar av totalen. Jämfört med förra året har andelen medel som fördelats till målgruppen personer med funktionsnedsättning återigen ökat i förhållande till övriga målgrupper. Det bör i detta sammanhang nämnas att projekt som riktar sig till barn och ungdomar med funktionsnedsättning redovisas under rubriken barn respektive ungdom.

**Diagram 1 – Relativ fördelning av beslutade medel per målgrupp under 2015
(totalt 642 miljoner kronor)**

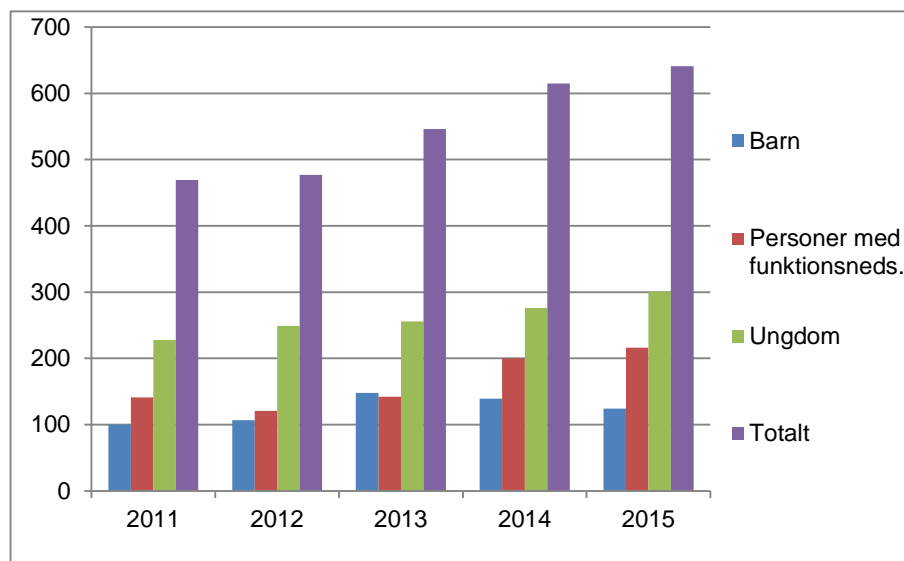

Under perioden 2011-2015 har volymen projektmedel som beslutats av Arvsfondsdelegationen ökat med 37 procent. Jämfört med 2004, när Arvsfondsdelegationen blev en från Regeringskansliet fristående nämndmyndighet, är ökningen drygt 380 miljoner kronor, eller nästan 150 procent.

Under 2015 beslutades om 124 miljoner kronor till barnprojekt. Vad gäller målgruppen ungdomar var nivån på beslutade medel 301 miljoner kronor. För målgruppen personer med funktionsnedsättning ligger volymen beslutade medel under året på 216 miljoner kronor. Projekt som riktar sig till målgruppen personer med funktionsnedsättning avser projekt där huvudfokus ligger på personer äldre än 25 år eller projekt utan fokus på viss ålder.

Om projekt som rör barn och ungdomar med funktionsnedsättning räknas in under rubriken personer med funktionsnedsättning uppgår den totala volymen beslutade projektmedel till den målgruppen till drygt 347 miljoner kronor, eller 54 procent av det totala belopp som utbetalades i projektmedel under 2015.

Diagram 2 – Beviljade medel per målgrupp 2011-2015 (Mkr)

Redovisning av beviljade medel per målgrupp

Arvsfondsdelegationen har två stödformer. Den dominerande stödformen är projektstöd, som innebär att föreningen erhåller stöd för att utveckla en verksamhet, metod, utbildningsinsats eller delaktighets-/informationsarbete under normalt sett högst tre år. Den andra stödformen är lokalstöd, vilket innebär att en förening kan erhålla stöd för ny-, om- och tillbyggnad av en lokal eller anläggning som behövs för att driva en nyskapande och utvecklande verksamhet. I det här avsnittet redovisas översiktligt projekt- och lokalstödsmedel som Arvsfondsdelegationen fattat beslut om. Om inget annat anges gäller redovisning båda stödformerna.

Målgruppen barn

Under 2015 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av drygt 123 miljoner kronor till projekt med målgruppen barn enligt tabell 13. Det innebär en minskning med 16 miljoner kronor jämfört med 2014. Antalet bifall under 2015 var 98 stycken, vilket är nio färre än året innan.

Tabell 13 – Projekt till förmån för barn under 12 år

Projektändamål	Antal projekt	Summa, Tkr
Fritid/idrott	26	34 902
<i>Egen Kraft!</i> (särskild satsning)	16	20 354
Familjestöd	16	17 749
Kultur	12	13 442
Integration	5	8 086
Psykisk ohälsa	5	6 553
Demokrati och delaktighet	4	5 550
Information/utbildning	6	5 337
Förebyggande av brott, våld och mobbing	2	4 889
Barn i utsatta situationer	3	2 193
<i>Fördel Barn!</i> (särskild satsning)	1	1 773
Jämställdhet och könsroller	1	1 319
Hjälpmedel	1	1 190
Totalt	98	123 337

Målgruppen ungdomar

Under 2015 fattade Arvsfondsdelegationen beslut om 299 miljoner kronor till projekt med målgruppen ungdom (se tabell 14). Jämfört med föregående år innebär det en ökning med 24 miljoner kronor. Antalet projekt med ungdomar som målgrupp ökade med 9 stycken jämfört med föregående år.

Tabell 14 – Projekt till förmån för ungdomar 12-25 år

Projektändamål	Antal projekt	Summa, Tkr
Fritid/idrott	33	56 618
Förebygga brott, våld och mobbing	24	53 237
Demokrati och delaktighet	24	33 522
<i>Egen Kraft!</i> (särskild satsning)	22	33 322
Kultur	27	33 237
Arbete/sysselsättning	14	21 319
Information/utbildning	13	18 871
Integration	14	17 019
Jämställdhet/könsroller	10	12 264
Psykisk ohälsa	5	5 213
<i>Vi deltar!</i> (särskild satsning)	4	3 112
Familjestöd	3	2 948
Drogförebyggande	1	2 485
Bemötande	1	2 148
Ungdomar i utsatta situationer	2	1 823
Kost och motion	1	1 670
<i>Fördel Barn!</i> (särskild satsning)	1	664
Totalt	199	299 472

Målgruppen personer med funktionsnedsättning

Under 2015 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av nästan 219 miljoner kronor till projekt med målgruppen personer med funktionsnedsättning (se tabell 15). Det är en ökning med 19 miljoner kronor jämfört med 2014. Ökningen kan till mycket stor del tillskrivas den särskilda satsningen Egen kraft!. Antalet projekt med personer med funktionsnedsättning minskade med ett jämfört med 2014.

Tabell 15 – Projekt till förmån för personer med funktionsnedsättning

Projektändamål	Antal projekt	Summa, Tkr
<i>Egen kraft!</i> (särskild satsning)	85	151 138
Fritid/idrott	11	17 037
Psykisk ohälsa	9	13 039
Demokrati/delaktighet	7	11 475
Information/utbildning	3	3 892
Jämställdhet/könsroller	3	3 792
Rehabilitering	2	3 448
Arbete/sysselsättning	3	3 144
Tillgänglighet	1	2 653
Kost/motion	1	1 950
Integration	1	1 886
Familjestöd	1	1 785
Kultur	1	1 480
Bemötande	1	803
Hjälpmedel	1	770
Förebygga brott, våld och mobbing	1	557
Totalt	131	218 849

Geografisk fördelning av beviljade medel

Nästan 60 procent, 378 miljoner kronor, av de medel som beslutades under 2015 gick till lokala och regionala projekt. Resterande medel gick till nationella projekt. Exempel på nationella projekt är barn- och ungdomsprojekt som samarbetar med kulturinstitutioner över hela landet eller en nationell funktionshindersorganisation som tagit fram en utbildningsstrategi för personer som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Mätt i antal är 65 procent (278 stycken) av beviljade projekt av lokal eller regional natur, medan resterande projekt utgörs av nationella projekt. I likhet med de senaste åren erhöll projekt i samtliga län bifall under året. Flest ansökningar kommer från föreningar i storstadsområdena, vilket är naturligt eftersom där också finns högst antal föreningar och personer. Föreningar i storstadsområdena är också de som fått flest bifall och flest avslag på inkommande ansökningar. Tabell 16 redovisar den länsvisa fördelningen av medel ur Allmänna arvsfonden. Tabellen visar endast de lokala och regionala projekten. De nationella projekten är inte medräknade. Noterbart är att inget län har färre än tre projekt.

Tabell 16 – Regional fördelning av beviljade medel till lokala och regionala projekt

Län	Antal beviljade ansökningar	Summa, Mkr
Stockholm	50	73
Västra Götaland	41	46
Skåne	29	38
Jönköping	15	16
Uppsala	13	15
Västerbotten	12	21
Kalmar	12	12
Norrbottn	11	14
Kronoberg	11	14
Örebro	10	18
Västernorrland	9	18
Gävleborg	9	17
Halland	9	12
Dalarna	8	14
Östergötland	8	12
Södermanland	7	11
Västmanland	6	7
Gotland	6	5
Blekinge	5	5
Värmland	4	5
Jämtland	3	5
Totalt	278	378

Projekt inom de prioriterade områdena

I det följande presenteras översiktligt projekt inom de åtta områden regeringen angivit som prioriterade i sin skrivelse till riksdagen. De ytterligare fyra prioriterade områden som regeringen angav i sin skrivelse till riksdagen (2014/15:132) kommer att redovisas i nästa års verksamhetsberättelse. I tabell 17 framgår att drygt 634 miljoner kronor av beslutade medel har gått till projekt inom de av regeringen prioriterade områdena. Det motsvarar 99 procent av de medel Arvsfondsdelegationen beslutade om under 2015. Sett till antalet var 422 stycken av de projekt som beslutades under året inom de prioriterade områdena. Det motsvarar 99 procent av samtliga projekt.

Tabell 17 – Projektfördelning inom de prioriterade områdena (st)

Prioriterade områden	Antal projekt	Summa, Tkr
Främjande av psykisk och fysisk hälsa	146	215 537
Demokrati/delaktighet	115	155 548
Delaktighet i kulturlivet	53	74 610
Förebygga våld, trakasserier och mobbing	21	54 415
Främjande av ett starkt föräldraskap	20	25 225
Främja etableringen på arbetsmarknaden	36	58 597
Stärka barnets rättigheter	11	10 990
Stärka rättigheter för personer med funktionsnedsättning	20	39 446
Totalt	422	634 368

I det följande redovisas ett exempel på projekt som pågick under 2015 per prioriterat område.

Delaktighet i kulturlivet

Scenplats Hudiksvall

Föreningen Scenplats Glada Hudik ska med tre unika föreställningar ge barn och ungdomar möjlighet att på ett nyfikt och pedagogiskt sätt upptäcka och möta sin historia oavsett om man är infödd eller inflyttad. Denna idé har sakta men säkert växt fram under en längre tid, och genom ett intensivt researcharbete har kommunens skolor, Hudiksvalls kommun, Kultur i skolan, Kulturskolan; Glada Hudikteatern, Hudiksvalls Teaterakademi, Hudiksvalls arbetarteater, Kulturrådet, Hälsinglands Sparbank och Forsa Socken Skifteslag välkomnat detta initiativ och ställer sig bakom denna satsning. Målet är att 12 000 barn, ungdomar och vuxna ska få ta del av sin historia, reflektera och se likheter och skillnader från då och nu. Efter projekttidens slut har föreningen gjort en planering som sträcker sig ett par år framåt med ett fortsatt samarbete och en trolig och hållbar ekonomisk kalkyl.

Förebygga våld, trakasserier och mobbing

En kommun fri från våld

Projektet syftar till att utveckla modeller för och med barn och unga, enligt den så kallade hela-kommunen-ansatsen, en modell som bygger på att flera lokala aktörer genomför ett systematiserat och koordinerat våldsförebyggande arbete med barn och unga, framförallt inriktat på breda och tidiga insatser. I modellen kommer det att ingå insatser som bygger på ungas egna aktiva ledarskap. Dessutom kommer projektet att anpassa enskilda våldspreventiva insatser till förutsättningarna hos de olika lokala aktörerna. Arbetssätten som utvecklas ska kunna integreras i de medverkande kommunernas ordinarie verksamhet samt även spridas vidare till andra kommuner efter projektet. Parallellt med detta kommer det att utvecklas ett koncept anpassat för yngre barn. Utvecklingsarbetet kommer i första hand att ske i Västerås och Borås kommun.

Stärka rättigheter för personer med funktionsnedsättning

BISAM – Bi och insektsodling i samverkan

Projektet består av två delar. För det första kommer projektet att skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning, genom en ekonomisk förening med fokus på bi- och insektsodling. Syftet är att personer med funktionsnedsättning ska få sysselsättning och egen försörjning. För det andra kommer projektet att arbeta fram pedagogiska metoder och material kring lärande om bi- och insektsodling för barn. Syftet är att barn ska få utveckla sitt intresse för och lära sig om bi- och insektssamhällen. Genom bisamhällen kan man lära mycket om natur och miljö i stort.

Stärka barns rättigheter

Mitt barn

Organisationen Clownetterna kommer att utveckla en ny modell för föräldrastöd tillsammans med mödra- och barnhälsovården i Västmanland. Målgruppen är blivande och nyblivna föräldrar och utbildningen bygger på att deltagarna delar med sig av egna erfarenheter och kunskaper. Föreningen använder sig av ett arbetssätt med musik, drama, berättande, lek, samtal och samspel. Metoderna kommer att spridas hos och genom samarbetsorganisationerna.

Främjande av ett stärkt föräldraskap

Unga Internationella vänner

Projektets syfte är att skapa naturliga mötesplatser mellan barn från olika kulturer. Det ska ske i samarbete med föreningar och organisationer och i samarbete med skolan. Under projektets första år är målgruppen primärt nyanlända flyktingbarn i åk 1-6 på skolor i Rydaholm och Alvesta. Projektets målgrupp är också svenska barn som tillsammans med nyanlända barn som har liknande fritidsintressen kommer att gå på fritidsaktiviteter tillsammans. En aktivitetskalender kommer att sammanställas där alla fritidsaktiviteter på respektive ort finns med.

Demokrati och delaktighet

Grunden Grand Bazar

Föreningen Grunden kommer att skapa en mötesplats för gemenskap, integration och mångfald med ett internationellt kafé, en butik, konferens- och utbildningsverksamhet samt en ”rättighetsakut” med tillhörande jourtelefon. Projektets verksamhetsgrenar ska drivas av personer med intellektuella funktionsvariationer och ett viktigt mål med projektet är att inkludera personer med ursprung från olika länder. Inom utbildningsverksamheten kommer projektet att fokusera på mänskliga rättigheter och mångfald, men också på kulturella inslag och uppträdanden som tar vara på deltagarnas olika ursprung och erfarenhet. Projektet beräknar ha 50 aktiva deltagare i olika verksamhetsgrupper. Verksamheten ska drivas vidare i kooperativ form, i ett brett samarbete med föreningsliv, kommun och andra myndigheter.

Främjande av fysisk och psykisk hälsa

Stress och ångesthantering för unga vuxna med rörelsehinder

Projektet syftar till att utveckla metoder inom stress och ångesthantering som är anpassade för unga vuxna med rörelsehinder. Andningen är ofta i fokus i många stress- och ångesthanteringsstrategier/tekniker vilket kan vara problematiskt för de ur målgruppen som också har muskulär muskeldystrofi, cerebral pares eller ryggmärgsbråck. Projektets målgrupp klarar inte alltid av att använda sig av de tekniker inom stress- och ångesthantering som t.ex. djupandning och muskulär avslappning, eftersom kroppen reagerar annorlunda. Målgruppernas olika förutsättningar gör att existerande metoder behöver testas och anpassas för att kunna skapa tekniker som kan bli mer användbara för gruppen. Unga vuxna med rörelsehinder kommer att intervjuas för att dela med sig av sina erfarenheter och berättelser om hur de hanterar olika stress- och ångestladdade situationer. Intervjuerna, researcharbetet och inventeringen av lämpliga bedömningsinstrument för upplevd stress och ångest ska därefter utgöra underlag till ett utbildningsmaterial som omfattar både teoriavsnitt och praktiska övningar inom hälsa, stress och ångesthantering. Utanför det här projektets ramar och efter projekttiden har Bräcke Diakoni tankar på att sammanställa allt material och utforma en mobilapplikation med tips och tekniker. Medel till detta kommer att sökas från andra fonder.

Främja etableringen på arbetsmarknaden

IT-guide Sweden

Projektet ska skapa ett nationellt nätverk och organisation för IT-guider. Man ska starta verksamheter med IT-guider i fem kommuner till att börja med, med ambitionen att sprida det över hela landet. På så sätt ska integrationen och den digitala delaktigheten öka. Målgruppen är nyanlända ungdomar, med särskilt fokus på ensamkommande. Projektets mål är att ungdomar som är nya i Sverige ska känna sig mer delaktiga i samhället. Genom att vara IT-guider på träffpunkter för seniorer får de träna svenska samtidigt som de får erfarenheter av och ingångar i arbetslivet. Det kommer att underlätta deras väg in i det svenska samhället, samtidigt som de blir förebilder för andra nyanlända. I de kommuner verksamheten startar kommer kommunen själv driva arbetet vidare. Målet är att 200 ungdomar ska vara IT-guider vid projektets slut.

Arvsfondens stöd fördelat per organisationskategori

Ansökningarna till Arvsfondsdelegationen kommer från ett brett spektra av organisationer och föreningar runt om i landet. Allt från stora etablerade och välkända intresseorganisationer till små lokala idrottsföreningar. Trots att det inte helt går att renodla en kategori görs ändå ett försök till kategorisering för att få en bild av vilka organisationer och föreningar som beviljas medel ur Allmänna arvsfonden.

Antalet idrottsorganisationer som beviljats medel är likt föregående år den kategori organisationer som erhållit flest bifall. Majoriteten av projekten är lokalstöd. Idrottsföreningarna som fått stöd avser främst att utöka sina verksamheter med flera aktiviteter och att nå nya målgrupper, bland annat personer med funktionsnedsättning och unga som inte är föreningsaktiva. Flera organisationer uppger också mer

övergripande mål med sin idrottsverksamhet som exempelvis ökad kunskap om kost och hälsa, jämställdhet, minska fördomar och utanförskap. För att nå målet med sin verksamhet samarbetar många av organisationerna med andra föreningar och offentlig verksamhet så som skolor, mödravård och habilitering.

Funktionshinderorganisationerna bröt 2014 de senaste årens nedåtgående trend och stod som projektägare för relativt många projekt även under 2015.

Kulturföreningar fortsätter få ökat stöd ur fonden. Med kulturen som redskap ges människor möjlighet att få en röst i samhället och gestalta sina erfarenheter och drömmar, bana väg ut i arbetslivet, få struktur i sin vardag och bryta med utanförskap. Majoriteten av projekten samverkar med andra föreningar och offentlig sektor som Migrationsverket, skolor, bibliotek, psykiatri, mödra- och barnhälsovården och Arbetsförmedlingen.

Antalet stiftelser som varit relativt konstant runt tjugo bifall per år, beviljades fler ansökningar än tidigare år. Målgruppen för flertalet av dessa projekt är personer med funktionsnedsättning som genom projektet ska komma närmare arbetsmarknaden, få tillgång till kultur och en aktiv fritid.

Offentlig sektor kan söka medel ur fonden om det sker i samverkan med en ideell förening. Majoriteten av de projekt som under året beviljats medel har personer med funktionsnedsättning som målgrupp, främst barn med intellektuell funktionsnedsättning i samarbete med organisationer som t.ex. Attention, FUB och Sensus.

Antalet beviljade projekt drivna av organisationer bildade på etnisk grund fortsätter att öka, men från en relativt låg nivå. Under 2015 beviljades tretton sådana projekt medel, jämfört med elva stycken under 2014 och fem under 2013. Organisationerna har beviljats medel för verksamheter som rör identitetsarbete och information om det svenska samhället. Majoriteten av projekten samarbetar med andra organisationer och offentlig sektor. Fyra projekt har personer med funktionshinder som målgrupp. Och fem projekt drivs av somaliska föreningar, två av dessa handlar om att utveckla och pröva metoder för att förebygga och motverka att unga utvecklar sympatier för extrema religiösa åsikter, två handlar om att underlätta för nyanlända att komma in i det svenska samhället och ett om att skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 18 visar vilken typ av organisation som står som ansvarig projektägare för de projekt som fick finansiering ur Allmänna arvsfonden under 2015. I varje projekt finns det dock ett antal andra organisationer som medverkar som samarbetspartner. Tre av fyra projekt är konkreta samarbeten mellan ideella organisationer och offentliga aktörer såsom skolor, fritidsförvaltningar, sjukhus, socialtjänsten kriminalvården med mera. Vissa organisationer har under året fått stöd till fler än ett projekt. I bilaga 1 redovisas samtliga organisationer som fick stöd ur arvsfonden under 2015.

Tabell 18 – Antal bifallsbeslut fördelat på olika kategorier av organisationer

Organisationskategori	Antal bifallsbeslut	Summa, Tkr
Övrigt	106	149 876
Idrottsföreningar	75	120 619
Funktionshindersorganisationer	58	99 004
Kulturföreningar	46	64 321
Studieförbund	29	41 442
Offentliga huvudmän	25	34 265
Stiftelser	33	42 923
Sociala organisationer	25	45 127
Ungdomsorganisationer	15	19 912
Organisationer bildade på etnisk grund	13	21 293
Trossamfund	1	677
Universitet och högskolor	2	2 199
Totalt	428	641 658

Fördelning av lokalstöd

Lokalstödet har haft en markant positiv utveckling de senaste åren (se tabell 19). Det har gynnat föreningslivet, särskilt på de mindre orterna som är de som dragit störst fördel av möjligheterna att få lokalstöd. Exempel på föreningar som under 2015 fick stöd ur Arvsfonden för att bygga lokaler eller anläggningar är Norrköpings ungdomscirkus, Mölndals Roddklubb, Löderups scoutkår, Umeå Tennisklubb och Sollentuna Backhopparklubb.

Tabell 19 – Fördelning av lokalstöd

	2015	2014	2013	2012	2011
Antal lokalstödsprojekt	55	67	45	44	30
Beviljade lokalstödsprojekt (mkr)	105	118	86	73	44

FÖRDELNING AV STÖD GENOM SÄRSKILDA SATSNINGAR

Arvsfondsdelegationen har möjlighet att besluta om särskilda satsningar inom områden som är angelägna att utveckla. En särskild satsning innebär att en viss summa avsätts under en viss tid för ett visst ändamål. Särskilda satsningar består av ett antal projekt som hålls samman genom en gemensam extern utvärdering. Därutöver genomförs särskilda kommunikationsinsatser för att få in fler ansökningar som överensstämmer med satsningens riktning och syfte. I övrigt gäller samma krav som för övriga projekt. I detta avsnitt redovisas kortfattat den enda satsning som pågick under 2015 – *Egen Kraft!* Satsningens målgrupp är personer med funktionsnedsättningar oavsett ålder.

Egen Kraft!

Genom den särskilda satsningen Egen Kraft avser Arvsfondsdelegationen att utveckla verksamheter för att stärka målgruppens ställning inom tre fokusområden - skola och utbildning för alla, en arbetsmarknad för alla och en aktiv fritid i livets alla faser. Arvsfondsdelegationens målsättning var att fördela minst 250 miljoner kronor till projekt inom dessa tre områden under perioden 2013 - 2016. Satsningen tar sin utgångspunkt från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. I de projekt som rör skola/utbildning samverkar skolor med ideella föreningar för att öka målgruppens insyn och inflytande. Inom detta område utvecklar projekten också metoder och hjälpmedel för att underlätta lärandet och kommunikation. De projekt som rör arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar har ett genomgående tema mot ömsesidighet vilket i praktiken ofta sker genom att etablera olika sociala arbetskooperativ. Det tredje och ekonomiskt sett största området i satsningen, en aktiv fritid i livets alla faser, anlägger ett brett fokus genom att utveckla samverkan mellan olika aktörer och intressenter. Ett projekt inom det här området är ”Vi sjunger Hjärna”, som bedrivs av Studieförbundet Bilda i samarbete med funktionshinderrörelsen. Metoden utgår ifrån den engelska modellen ”Singing for the Brain” och syftar till att starta körer i hela Sverige för personer med demens, afasi, alzheimer, stroke, förvärvad hjärnskada och deras närstående. Deltagarnas glädje över att få lyssna på välkänd musik och sjunga med i texterna har påskyndat deras förmåga att kunna läsa igen.

Under satsningens andra år har Arvsfondsdelegationen arrangerat och organiserat workshops tillsammans med funktionshinderrörelsen, medverkat på relevanta konferenser samt informerat om satsningen och dess kriterier på hemsidan och via nyhetsbrev för att sprida kännedom om möjligheterna att söka stöd till nya projektidéer.

Under 2015 behandlades totalt 248 ansökningar inom ramen för Egen Kraft! Av dessa var 231 ansökningar som rör projektstöd och 17 lokalstödsansökningar. Under året beviljades 123 av dessa ansökningar medel ur fonden, fördelat på 109 projektansökningar och 14 lokalstödsansökningar. Under 2015 beviljades nästan 205 miljoner kronor till projekt inom Egen Kraft!. Den totala summan för beviljade projekt inom satsningen under perioden 2013 – 2015 uppgick till drygt 400 miljoner kronor.

Nedan redovisas kortfattat ett projekt per fokusområde.

Skola och utbildning för alla

Unga Allergiker får ofta höra att deras medlemmar blir diskriminerade på grund av sina besvär, inte minst i skolan. För att dessa barn ska få en likvärdig utbildning driver Unga Allergiker, i samarbete med Svenska Celiakiungdomsförbundet, ett treårigt projekt av och för elever med astma, allergi eller intolerans i grundskolan. Genom dialog mellan elever, lärare och skolledning ska skolorna påverkas inifrån för en säkrare och mer tillgänglig arbetsmiljö. Ett metodmaterial utvecklas och ska spridas nationellt.

En aktiv fritid för alla

Unga med funktionsnedsättningar tillhör internetgenerationen och precis som alla andra ungdomar söker de kontakt och bekräftelse på nätet. I projektet Nät-koll ska Attention i samarbete med bl.a. Statens Medieråd, Umeå universitet, Svenska Kyrkan och Kompetenscentrum för brottsutsatta, medverka till att stärka unga med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) så att de känner sig trygga på nätet och blir medvetna om riskerna med att exponera sig och samtidigt få tips om hur de kan skydda sig mot negativa upplevelser på nätet.

En arbetsmarknad för alla

Handikappföreningarna Östergötland (HSO) driver projektet Likaolika som syftar till att skapa arbete för personer med funktionsnedsättningar. Projektet är uppdelat i tre delar. För det första ska projektet ge kunskap om tillgänglig arbetsmarknad och funktionsnedsättning bland politiker och tjänstemän på beslutsfattande nivåer. Genom utbildning ska projektet påverka och förändra attityder för att åstadkomma en strukturell förändring för målgruppen på arbetsmarknaden. För det andra ska projektet bygga upp ett socialt arbetskooperativ på universitetssjukhuset i Linköping. 8-10 personer med funktionsnedsättning ska få stöd för att starta ett arbetsintegrerat kooperativ på sjukhuset, där idén är att ledsaga besökare och patienter mellan taxi och vårdinrättningar. För det tredje ska projektet starta en mötesplats för unga med funktionsnedsättning.

KOMMUNIKATION

2015 var ett händelserikt år då det gavs möjlighet att se över mål och måluppfyllelse, strategier och planer parallellt som kommunikationsverksamheten löpte på som planerat. Det gavs tillfälle att också kunna fokusera på kommande år och utmaningar och där behov fanns styra om kommunikationen så att den bättre kommer att svara upp mot de övergripande målen att öka kännedomen om verksamheten och att fler söker och beviljas stöd ur fonden.

Ökad närvaro på arvsfonden.se

Webbplatsen, www.arvsfonden.se, innehåller myndighetsinformation och en interaktiv projektdel, där de projekt som fått stöd ur fonden själva berättar om sin verksamhet under projektiden – idag finns omkring 670 pågående projekt representerade där. Webbplatsen har tidigare utvecklats så att den är skalbar, responsiv, och anpassar sig till den enhet besökaren använder sig av utan att innehållet ändras. Det är en satsning som fallit väl ut då vi kan se att antalet besökare från mobila enheter ökat under året.

Större andel besökare från mobila enheter

Det genomsnittliga antalet besök på arvsfonden.se var under 2015 ungefär 21 400 per månad (se tabell 20). Det genomsnittliga antalet unika besökare var ungefär 15 600 per månad. Det genomsnittliga användandet av mobila enheter, främst smartphones och läsplattor, har sedan 2012 stadigt ökat från omkring 1 000 besök per månad till drygt 6 600 besök månatligen under 2015 (se tabell 21). Det innebär att drygt 30 procent av det totala antalet besök under 2015 skedde genom användningen av mobila enheter. Hälften av besökarna kommer till arvsfonden.se via en sökmotor, cirka 30 procent är direkttrafik och drygt 15 procent kommer via en annan webbplats.

Tabell 20 – Antal besök på Arvsfondsdelegationens webbsida i genomsnitt (st)

Besökare	2015	2014	2013	2012
Antal besök per månad	21 400	18 800	17 200*	9 800*

* Under 2012 – juni 2014 hade Arvsfondsdelegationen, utöver arvsfonden.se, ytterligare en webbplats där alla de projekt som blivit beviljade stöd ur fonden fanns representerade (arvsfondsprojekten.se). Observera att statistiken över antalet besökare på arvsfonden.se inte omfattar antalet besökare på arvsfondsprojekten.se.

Tabell 21 – Antal besök från mobila enheter på Arvsfondsdelegationens webbsida i genomsnitt (st)

Mobila enheter	2015	2014	2013	2012
Antal besök per månad*	6 600	4 700	3 350	1 000

Sociala medier

Under året har verksamhetens närvaro på sociala medier ökat och såväl räckvidden på som engagemanget i de inlägg som Arvsfondsdelegationen publicerade ökade under året kraftigt jämfört med 2014 (se tabell 22). Under året har arbetet med att annonsera på Facebook fortsatt för att på ett bättre sätt nå ut och öka kännedomen om Allmänna arvsfonden.

Tabell 22 – Statistik för närvaron på sociala medier

	Totalt (antal personer)	Snitt per inlägg (antal personer)	Procent av den totala räckvidden (%)	Procentuell förändring från 2014 (%)
Total räckvidd*				
<i>Antal personer som har exponerats för våra inlägg</i>	1 037 272	8 866		+ 200
Organisk räckvidd				
<i>Antal personer som har exponerats för våra inlägg utan att vi har betalat</i>	710 053	6 069	68,5	+ 601
Betald räckvidd				
<i>Antal personer som har exponerats för våra inlägg genom köpt annonsering</i>	327 219	2 797	31,5	- 34
Räckvidd unika användare				
<i>Antal unika användare som har exponerats för våra inlägg</i>	618 095	5 283	59,6*	+ 284
Engagemang				
<i>Antal personer som har engagerat sig i våra inlägg (t.ex. kommenterat)</i>	38 127	326	3,7	+ 645
Kommentarer				
<i>Antal personer som har kommenterat våra inlägg</i>	634	5,4	0,1	+ 323
Gillamarkeringar				
<i>Antal personer som har gillat våra inlägg</i>	19 077	163	1,8	+ 781
Delningar				
<i>Antal personer som har delat våra inlägg</i>	2 343	20	0,2	+ 1 066
Antal inlägg				
<i>Antal publicerade inlägg</i>	117	2,3**		

* Unika användare som exponeras för Arvsfondsdelegationens inlägg är i snitt 59,6 % per inlägg

** Antal inlägg som Arvsfondsdelegationen publicerar per vecka är i snitt 2,3 stycken

Sverigeresan

Under 2013 inleddes projektet Sverigeresan, där Arvsfondsdelegationen besöker och genomför informationsträffar i Sveriges län. Under informationsträffarna får deltagarna information om Allmänna arvsfonden och vilka kriterier ett projekt måste uppfylla för att kunna få pengar ur fonden. Inom projektet har 14 av Sveriges 21 län besökts, varav tre besök genomfördes under 2015 (se tabell 23 och 24).

Två träffar per län – en för tjänstemän och en för föreningar

I varje län har två informationsträffar genomförts (med undantag av Hallands, Västerbottens och Norrbottens län där tre informationsträffar genomfördes). Den ena träffen, på dagtid, har riktat sig till större föreningar och tjänstemän som arbetar på kommuner, regioner, landsting, studieförbund och paraplyorganisationer. Den andra träffen, på kvällstid, har riktat sig till ideella organisationer och föreningsaktiva.

Omkring en vecka efter länsträffarna hade deltagarna möjlighet att ringa in och diskutera sina projektidéer med verksamhetens handläggare vid en exklusiv telefondiskussion.

Tabell 23 – Antal deltagare per informationsträff, Sverigeresan 2015 (st)

Län (ort)	Kvällsträff	Dagträff (antal kommundienstämman)
Kronoberg (Växjö)	252	80 (33)
Örebro (Örebro)	258	64 (23)
Uppsala (Uppsala)	205	42 (20)
Totalt	715	186 (76)

Tabell 24 – Antal deltagare totalt, Sverigeresan 2013-2015 (st)

År	Kvällsträffar	Dagträffar (antal kommundienstämman)
2013	2 080	500 (201)
2014	1 415	415 (213)
2015	715	186 (76)
Totalt	4 210	1 101 (490)

Media i samband med Sverigeresan

Sverigeresan har fått stor uppmärksamhet i såväl lokala som regionala medier. Inför respektive länsbesök har pressinbjudningar eller pressmeddelanden skickats ut. Varje stopp på Sverigeresan har resulterat i en eller flera pressklipp inför besöket samt två-tre intervjuer i både tidningar, radio och TV på plats.

Introduktionsdagar för nya projektledare

Vid tre tillfällen per år kallas alla nya projektledare till en gemensam utbildningsdag i Stockholm. Förutom att träffa sina handläggare får projekten bland annat utbildning kring projektredovisning och medieträning med mera. Vid årets sista introduktionssdag delades årets guldkorn ut av ordförande Pernilla Baralt.

Arvsfondens Guldkorn

Arvsfondens Guldkorn är en utmärkelse för ideella projekt som med framgång har genomfört sina idéer och fått dem att leva vidare efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden har upphört. Utmärkelsen delas ut i fyra kategorier: barn, ungdom, personer med funktionsnedsättning och lokalstöd. Syftet med priset är att lyfta fram projektens erfarenheter, inspirera andra organisationer samt bidra till intern stolthet hos vinnare och bland nya projekt. I tabell 25 redovisas 2015 års Guldkornsvinnare.

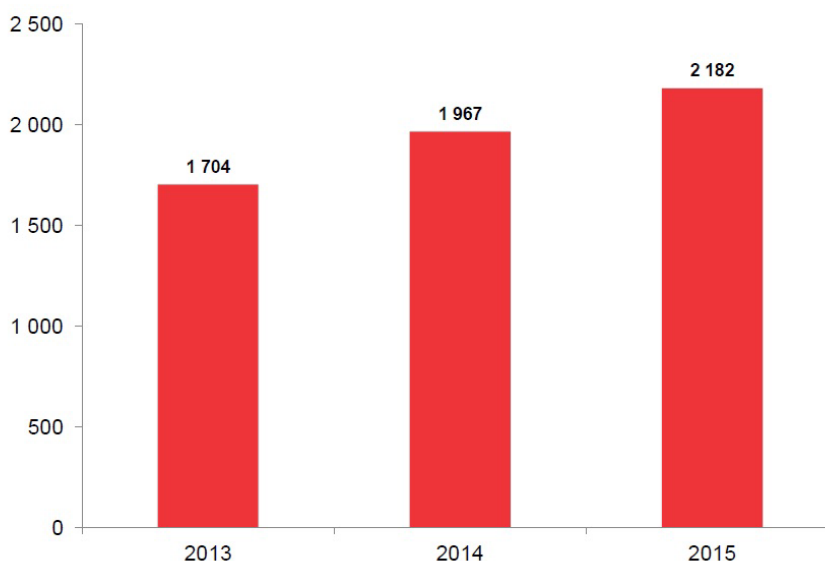
Tabell 25 – Vinnare av 2015 års Guldkorn

Kategori	Förening	Projekt
Barn	Kvinnorättsförbundet	BOM
Ungdom	Stiftelsen Crossing Boarders	Crossing Boarders – ett aktionsmaterial som förändrar
Personer med funktionsnedsättning	forum SKILL	Mamas retro
Lokalstöd	Buresryds IF	Bureserydshallen

PR

De idéer som Allmänna arvsfonden möjliggör i civilsamhället kommuniceras ut i form av pressmeddelande där projekten som fått stöd presenteras. Varje utskick har lett till både artiklar och reportage i såväl lokal som regional media. Genom att aktivt kontakta media har såväl lokala som rikstäckande medier uppmärksammat Arvsfondsdelegationens verksamhet, främst i samband med Sverigeresan och delegationssammanträden. Att arbete gett resultat syns i diagram 3. De projekt som får bifall erbjuds även hjälp med pressträning och att uppvakta media. Uppmärksamheten i media har även bidragit till en ökad mängd telefonsamtal och att trafiken till arvsfonden.se har ökat.

Diagram 3 – Antal artiklar och inslag i tryckt press, webbsidor, tv och radio som nämner Arvsfonden (st)

Omvärldsbevakning

Under 2015 upphandlades en ny leverantör för omvärldsbevakning, levererar ett bättre underlag, framförallt gällande lokal- och regional press. Genom det nya verktyget kan rapporter över våra nyhetsklipp sammanställas och skickas ut till medarbetare och andra intressenter.

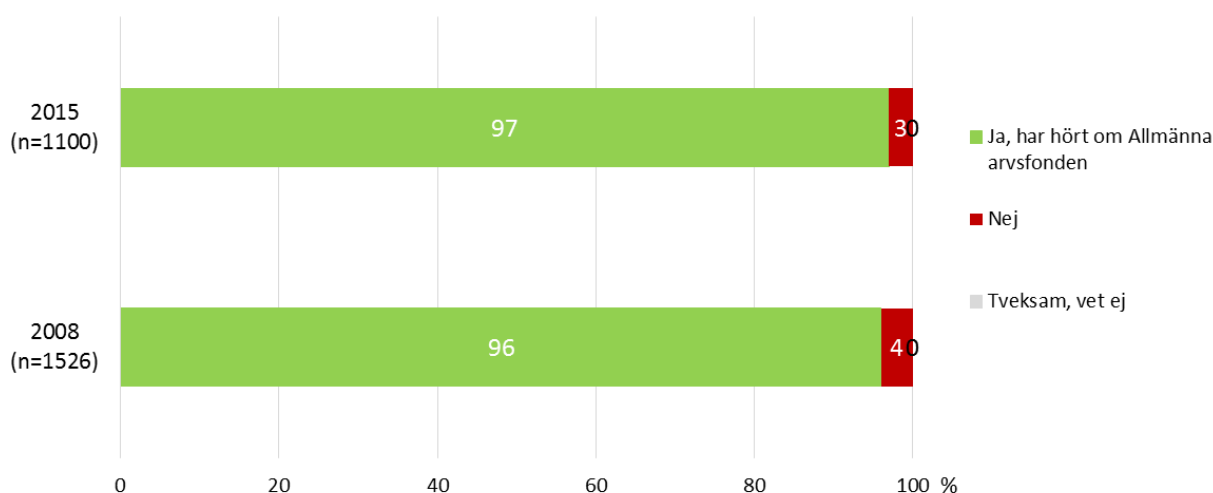
Sifo-undersökning

I november 2015 genomfördes en SIFO-undersökning för att ta reda på kännedomen om Allmänna Arvsfonden bland föreningar och kommuner. Undersökningen utfördes så att den ska vara jämförbar med motsvarande undersökning som genomfördes 2008.

Undersökningen baserades på totalt 1100 intervjuer varav:

- Ideella och kulturorganisationer (772)
- Studieförbund (110)
- Idrottsföreningar (105)
- Handikappföreningar (113)

Diagram 4 – SIFO-undersökning 2015, kännedom om Allmänna Arvsfonden bland föreningar (%)

Undersökningen som riktades mot kommuner omfattade totalt 239 intervjuer under motsvarande period. Samtliga tillfrågade respondenter inom kommun har hört talas om Allmänna arvsfonden (100 %). Kännedomen om Allmänna arvsfonden år 2008 var också då 100 %. En generell slutsats som kan dras av detta är att föreningslivet och kommuner känner väl till Allmänna arvsfonden och att kommande insatser som utförs för att öka kännedomen främst bör riktas mot allmänhet och unga, där motsvarande siffror 2014 var 65 % (allmänhet) och 23 % (unga).

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

De utvärderingar som Arvsfondsdelegationen initierat utförs av kvalificerade forskare. Utvärderingarna visar att de erfarenheter och kunskaper som det civila samhällets organisationer genererar i stor utsträckning tas tillvara både i organisationer, offentlig sektor och i forskningsvärlden. Det civila samhällets organisationer utvecklar sitt organisationskapital, gör nya upptäckter inom sitt område, utökar sina målgrupper och skaffar nya samtalspartners. Inte minst utvecklar de genomförda projekten metoder och verksamheter som kommer Allmänna arvsfondens tre målgrupper till godo.

De genomförda studierna visar på projektens möjligheter att skapa mötesplatser och ge nya positiva förebilder för människor som lever i utanförskap. Utvärderingarna ger många exempel på hur det civila samhällets organisationer kan stärka människors livsvillkor, för att på så sätt försöka åstadkomma en förändring. Studierna visar även på möjligheterna, men ibland även svårigheterna, som finns i organisationers partnerskap med offentliga aktörer. Rapporterna belyser även hur projekt synliggör samhällsproblem som tidigare inte uppmärksammats, samtidigt som projekten i sig genererar kunskap. Kunskaper som enligt forskarna ibland kan anses vara banbrytande för utvecklingen inom det aktuella området. Men studierna visar också på kortsiktiga ekonomiska lösningar, organisatoriska hinder i mötet med den offentliga sektorn och en allt mer komplex och svårhanterlig social utsatthet i samhället som påverkar projektens möjlighet att genomföra sitt arbete.

Flera utvärderingar lyfter också de komplexa situationer som många projektmedarbetare möter, ofta utan professionellt stöd. Projektmedarbetare förväntas ha förmågan att engagera, mobilisera och tydliggöra för att kunna organisera arbetet. Det krävs också att de ska lyssna, känna av situationer och anpassa arbetet efter situationen och att kunna tala med människor, både i målgruppen och från andra samarbetsparterna och myndigheter. Många projekt är dessutom personberoende och därmed sköra om projektmedarbetare slutar innan projektet är avslutat.

Fondens medel leder till att nya arbetsmetoder och verksamheter, nya hjälpmedel, förbättrade former för delaktighet med mera sprids vidare och till betydande andel blir reguljär verksamhet finansierad av offentliga eller andra medel. På det sättet blir projekten investeringar i samhället, som kommer Allmänna arvsfondens målgrupper till del även långt efter det att finansieringen ur fonden upphört.

Att ta tillvara kunskaper och erfarenheter

Arvsfondsdelegationens strategi för uppföljning och utvärdering följer pengarnas väg från inkommen ansökan fram till avslutat och redovisat projekt. Syftet är att ta tillvara kunskaper och erfarenheter från inkomna ansökningar och beviljade projekt. Strategin genomförs i tre steg; uppföljning, utvärdering och erfarenhetsspridning och utgår från ett antal övergripande frågeställningar: Vilka spår lämnar Allmänna arvsfondens pengar och under vilka betingelser lämnar pengarna spår? Vilka framkomliga vägar och vilka hinder stöter projekten på? Hur upplever målgrupperna insatserna? Hur många har deltagit i den aktuella verksamheten?

Synen på projekt

Projektverksamhet handlar om att pröva något nytt, vilket gör att projekt till sin natur både är komplexa och oförutsägbara. Arvsfondsprojekt bedrivs dessutom inom den ideella sektorn, där organisationer och föreningar verkar under olika förutsättningar. Bland de projekt som erhåller medel ur fonden återfinns gamla och nya organisationer, föreningar med fast anställda och projektanställda, avlönade och oavlönade, utbildade och outbildade. Uppföljnings- och utvärderingsverksamheten belyser därför projektens verksamhet ur olika perspektiv som till exempel organisationens, medarbetarnas, projektdeltagarnas och ur aspekter på jämställdhet. Genom att belysa verksamheterna från olika perspektiv kan strategin synliggöra värdefull kunskap om och ge förståelse för det civila samhällets organisationers insatser och betydelse i samhället.

Uppföljning av enskilda projekts överlevnad

Organisationer och föreningar som beviljas medel ur Arvsfonden ska efter varje avslutat projektår lämna in en redovisning av projektet. De avslutade projektens slutredovisningar granskas särskilt och grupperas sedan i fyra olika kategorier utifrån vilka spår projekten lämnar. Kategoriseringen görs dels utifrån slutredovisningen och dels utifrån kompletterande diskussioner med kanslifunktionen. Syftet med granskningen av slutredovisningarna ur ett överlevnadsperspektiv är inte att bedöma om projekten är bra eller dåliga, utan handlar snarare om att ge kunskap om under vilka betingelser Allmänna arvsfondens pengar lämnar spår. Uppföljningen fokuserar således på projekts utvecklingspotential samt villkor för överlevnad. Under 2015 har totalt 106 projektstöd slutredovisats och kategoriserats enligt nedan.

Lokalstödsprojekten ingår inte i överlevnadskategoriseringen som redovisas i det följande. Redovisning av den tio respektive fyra års uppföljning som görs av lokalstöden redovisas under rubriken Kontroll av Arvsfondsmedlens användning.

Kategori 1 – Projekt som inte lämnar några spår

I kategori 1 ingår de projekt som inte lyckades genomföra den verksamhet som de hade beviljats medel för. Enligt organisationernas redovisningar berodde det i ett fall på att man inte löst studiefinansieringen för målgruppen personer med grav utvecklingsstörning som skulle ges möjlighet att studera vid en folkhögskola. I det andra projektet uppstod samarbetsproblem vilket ledde till att projektet avbröts efter två år. Uppföljningar av denna kategori projekt visar dock att de erfarenheter som gjorts i vissa fall ligger till grund för föreningens fortsatta utvecklingsarbete.

Kategori 2 – Projekt som genomfört den verksamhet som planerats

I denna kategori återfinns de projekt som har gjort precis det som stod i deras projektplan. Majoriteten av dessa projekt handlar om att utifrån erfarenheter från målgruppen ta fram verktyg, metodhandledningar och kunskap om exempelvis normkritisk idrott, kognitiva och språkliga funktionsnedsättningar, jämställdhet och demokrati.

Projekt har genomförts men har vid redovisningstillfället inte lämnat några synliga spår i det fortsatta arbetet. Även om de aktiviteter som genomförts inom projektet inte längre finns kvar kan de verksamheter som bedrivits under projektets gång varit av stor vikt för dem som varit delaktiga. Exempelvis för dem som utbildats till teckenspråksskådespelare vid Teaterhögskolan i Stockholm eller de nyanlända flickor och deras föräldrar som via Röda Korsets Umeåkrets projekt Axess Umeå getts förutsättningar för en aktiv fritid.

Kategori 3 – Erfarenheterna från projekten lever vidare

I denna kategori finns projekt där man exempelvis har tagit fram en metod eller ett nytt arbetssätt som sedan används i organisationen eller av aktörer utanför organisationen, exempelvis inom offentlig sektor. Erfarenheterna tas tillvara men det kan vara svårt att få en uppfattning om i vilken utsträckning det sker. Erfarenheter som i flera fall, efter projektens slut, används i olika former av utbildningar i studiecirklar och mentorskapsprogram. Projektet Läkekonst, som genomförs av Kulturverket i Umeå genomför skapande verksamhet för svårt cancersjuka barn och deras föräldrar på sjukhus. Allmänna Idrottsklubben i Solna som har tagit fram ett utbildningsmaterial för att kunna skapa en fotbollsvärld där alla oavsett etnicitet, kön, sexualitet, funktionshinder, ålder, social bakgrund eller religion ska känna sig inkluderade. Alla nya ungdomsspelare och ledare tar nu del av utbildningen. Ett annat exempel är Lajv Verkstaden Sverige, som tagit fram en undervisningsmetod för lärande med hjälp av lajv. Kurserna köps av skolor med medel från Kulturrådet inom ramen för Skapande skola.

Se bilaga 2 för en kort beskrivning av respektive projekts överlevnad efter det att finansieringen ur Arvsfonden upphört.

Kategori 4 – Verksamheten lever vidare

I denna kategori finns projekt där verksamheter lever vidare. Den finansieras av organisationen själv alternativt helt eller delvis av kommun, landsting, avgifter eller via statliga medel. Ett exempel är Föreningen X-Cons projekt Process kedjan och Radio Fri som initierat ett komplement till ungdomars rehabilitering tillbaka till samhället med fokus på mentorskap, anhörigstöd och kreativ utveckling via radio program. Radio fri drivs nu vidare i föreningen Fanzingos regi och den övriga verksamheten lever vidare i den nystartade föreningen, Process kedjans regi med stöd från Socialtjänsten och Kriminalvården. Ett annat projekt där verksamheten lever vidare efter projekttidens slut är Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, Sunnes projekt Vägen vidare, där föreningen startat ett socialt företag som driver en lunchservering och erbjuder hushållsnära tjänster till äldre. Verksamheten finansieras via intäkter från försäljning och ekonomiskt stöd från kommunen och Socialstyrelsen.

Det är inte helt enkelt att säkerställa hur projekten finansieras då det ofta handlar om fler olika typer av finansiering samtidigt. Förutom föreningsbidrag och medlemsavgifter finansieras verksamheterna av offentlig sektor som både köper tjänster, ger bidrag av olika slag och ger personer med olika typer av försörjningsstöd möjlighet att medverka i projekten.

Av de 35 projekt inom denna kategori har majoriteten någon form av finansiering av offentlig sektor som använder metoden, köper in tjänster eller ger ekonomiskt bidrag.

I andra avslutade projekt fortsätter organisationen det arbete som påbörjats. De verksamheter som bedrivs handlar i huvudsak om olika metoder som tagits fram men också om information och stöd. Exempelvis KFUK-KFUM Malmös projekt Njutvecklingscenter med österländska sporter för personer med funktionsnedsättning i Skåne, som har utvecklat och anpassat en österländsk sport/träningsform för barn och ungdomar med såväl psykiska och fysiska funktionsnedsättningar. Ett annat exempel är Föreningen Veterinär Omtanke Om Våldsutsattas projekt Voov 2011, som har skapat en verksamhet som underlättar uppbrottet från en våldsutövande part i nära relation där det finns husdjur. Verksamheter på åtta platser runt om i landet erbjuder tillfällig bostad för djuret under tiden som personen och eventuella barn lever på skyddad adress. Arbetet sker helt på ideell basis.

Flera projekt samverkande redan på ett tidigt stadium med offentlig sektor.

Se bilaga 2 för en kort beskrivning av respektive projekts överlevnad efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden upphört.

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad 2015

Genomgången av 106 inkomna slutredovisningar utmynnar i följande kategorisering av överlevnad efter det att finansieringen ur Arvsfonden upphört.

Tabell 26 – Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad. Slutredovisningar granskade 2015 (st)

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	2
Kategori 2	46
Kategori 3	23
Kategori 4	35
Totalt antal granskade slutredovisningar	106

Uppföljningen av redovisade projekt visar att 55 procent (kategorierna 3 och 4) av projektens verksamhet lever vidare i någon form. En något högre överlevnad jämfört med tidigare år då överlevnaden legat runt 50 %. Eventuellt kan den något högre andelen projekt som överlever bero på andra satsningar som kommer det civila samhällets organisationer till del. Flera av de redovisade projekten uppger exempelvis att de har stöd från Kulturrådets satsning Skapande skola och kommunernas resursnämnder.

I huvudsak framträder tre bidragande faktorer till i vilken mån en organisation lyckas genomföra sitt projekt så att erfarenheter och kunskaper tas tillvara:

– Projektförankring, både inom den egna organisationen och externt, är en viktig förutsättning för att erfarenheterna ska kunna leva vidare. Förankring är viktig både på lednings- och verksamhetsnivå såväl i den egna organisationen som hos aktörer man ska samarbeta med eller som kan vara tänkbara finansiärer i framtiden. Inte minst viktigt är att den tänkta målgruppen för projektet är med och påverkar utformningen av verksamheten.

– Dokumentation är en annan avgörande faktor för att kunna ta tillvara erfarenheter och kunskaper. Att dokumentera och sätta ord på sitt arbete är värdefullt både för att utveckla den egna verksamheten och för att sprida erfarenheterna vidare.

– Tiden är ytterligare en betydelsefull faktor. Att engagera, och förankra en projekttid för att så småningom genomföra den tar tid.

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad 2007-2015

Under den senaste nioårsperioden har 1246 avslutade projekt kategoriserats utifrån vad som händer med projekten efter det att Arvsfondens finansiering upphört. Av projekten lever 49 procent vidare (se tabell 27) vid tidpunkten för kansliets granskning.

Tabell 27 – Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad. Slutredovisningar granskade 2007-2015 (st)

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	39
Kategori 2	592
Kategori 3	275
Kategori 4	340
Totalt antal granskade slutredovisningar	1246

Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad 2015

En viktig del i de utvärderingar som forskare genomför på uppdrag av Arvsfondsdelegationen är att kategorisera överlevnaden i de projekt som utvärderas. Utvärderarna kategoriserar avslutade projekt på samma sätt som Arvsfondsdelegationen. De har använt sig av projektens dokumentation, enkäter och/eller telefonintervjuer, projektbesök samt intervjuer. Nedan redovisas den kategorisering av projektens överlevnad som gjorts av forskarna i den utvärdering om unga och arbete som presenterades under 2015. Totalt omfattar denna kategorisering 37 projekt.

Tabell 28 – Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad. Utvärderingar avslutade 2015 (st)

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	3
Kategori 2	12
Kategori 3	8
Kategori 4	14
Totalt antal kategoriserade projekt	37
Pågående projekt, ej kategoriserade	5

Enligt forskarna är överlevnadsgraden för de granskade projekten beroende av goda relationer och samarbeten med befintliga och relevanta privata, kommunala och statliga organisationer. Genom att göra aktörer som representerar den offentliga sektorn till aktiva parter (med ansvar) skapar projekten incitament som kan säkerställa ett långsiktigt stöd. Målgruppens delaktighet är också en framgångsfaktor som bör beaktas.

Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad 2007 - 2015

Under den senaste nioårsperioden har 1042 projekt kategoriserats av forskarna utifrån deras grad av överlevnad. Forskarna och Arvsfondsdelegationens kategorisering över tidsperioden överensstämmer till viss del, detta trots att det inte handlar om exakt samma projekt. De projekt som utvärderats av forskarna har fått stöd ur Arvsfonden under perioden 1994-2015. Enligt forskarnas egen bedömning lever 48 procent (497 projekt) vidare i någon form efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden har upphört. Samtidigt lyckades inte 7 procent av projekten genomföra sin verksamhet under projektet. Resterande 46 procent av projekten genomfördes som planerat, men forskarna kunde inte vid tidpunkten för utvärderingen konstatera om verksamheten/metoden lever vidare eller ej.

Tabell 29 – Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad. Utvärderingar avslutade 2007-2015 (st)

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	69
Kategori 2	476
Kategori 3	260
Kategori 4	237
Totalt antal kategoriserade projekt	1042

Arvsfondsdelegationens projekt ur ett genusperspektiv

Arbetet med frågor om jämställdhet avser att synliggöra om och på vilket sätt projekten utmanar den rådande maktstrukturen i ett intersektionellt perspektiv. Arbetet med jämställdhet sker på tre nivåer, i kanslifunktionens inre arbete, i den aktiva handläggningen och i uppföljnings- och utvärderingsarbetet.

Olika utredningar har påtalat att endast ett fåtal organisationer inom det civila samhället bedriver ett aktivt jämställdhetsarbete⁶. Samma utredningar menar också att jämställdhet till väsentliga delar handlar om attitydförändringar som är svåra att påverka. Det civila samhällets organisationer är en del av ett ojämnt samhälle och arbetet måste komma från organisationerna själva, men det är ändå viktigt att driva frågorna framåt.

Genusperspektivet uppmärksammas i så väl handläggning av ärenden som i de utvärderingar som initieras. För att synliggöra könsmaktsordningen i de projekt som beviljas medel görs en uppföljning av mäns och kvinnors olika roller i projekten. Arvsfondsdelegationen följer också upp de projekt som riktar sig enbart till män respektive kvinnor för att få kunskap om vilka frågeställningar som det civila samhällets organisationer uppmärksammar alternativt inte uppmärksammar ur ett genusperspektiv.

Studier av det civila samhällets organisationer har visat att män oftare deltar på högre nivå i organisationerna än kvinnor, som i högre utsträckning än män återfinns på positioner med begränsad makt men med stort ansvar. I de projekt som slutredovisats under 2015 har 65 % av projektledarna varit kvinnor. När det gäller lokalstödsprojekten gäller det omvända. Majoriteten av projektledare är män.

Att leda projekt, starta upp och genomföra verksamheter med syfte att pröva nya metoder, möta och ge stöd åt människor som lever i utsatta situationer, leda volontärer och ansvara för en budget innebär sannolikt både stort ansvar och makt i situationen men nödvändigtvis inte över sin situation.

Det finns ingen större skillnad vad det gäller vilken typ av organisation och vilka typer av verksamheter som män och kvinnor är projektledare för. Här skiljer sig arvsfondsprojekten från studier som visar att kvinnor oftare än män är engagerade inom omsorg, solidaritet och kultur.

Av de projekt som Arvsfondsdelegationen beviljade stöd till under 2015 bedriver två verksamheter som riktar sig enbart till män. Projektet Fatta man – för dig som vill fatta och förändra som drivs av Riksorganisationen Män för jämställdhet som tillsammans med Crossing Borders och Femtastic syftar till att få unga män, 15-25 år, att reflektera kring frågor om sexuellt våld. Målsättningen är att de ska förstå, ta ansvar och vilja vara en del av det förändringsarbete som startats upp genom kampanjen FATTA. Projektet kommer att samla in en mängd personliga berättelser som belyser hur killar och unga män upplever och relaterar till maskulinitetsnormer och sexuellt våld. Det andra projektet är Behandling av unga våldsutövare 13-23 år som drivs av föreningen Here 4 U. Föreningen vill inom ramen för sin killjournsverksamhet testa och ta fram ett metodutvecklande behandlingsarbete med unga våldsutövare.

⁶ E Jeppson Grassman och L Svedberg samt 2005, SOU 2004:59

Femton projekt riktar sig enbart till kvinnor. Av dessa drivs tre av funktionshinderorganisationer och tre av kulturföreningar. Fem projekt handlar om att stärka mammors föräldraskap, tre projekt vänder sig till kvinnor med funktionsnedsättning och två har som syfte att stödja unga kvinnor som lever med begränsat livsutrymme och/eller hedersnormer. Bland projekten finns exempelvis Stockholms Dövas Förenings projekt Tredubbelt utsatt som syftar till att bryta isoleringen för döva kvinnor med annan etnicitet än svensk genom skapandet av nätverk med olika teckenspråkiga instanser som ger råd och stöd. Ett annat exempel är projektet Mammor och döttrar – att utforska kvinnlig identitet. Projekt genomförs av Teaterföreningen Famna som med teatern som verktyg vill ge tonsårstjejer möjlighet att utforska kvinnlig identitet.

Uppföljning av målgruppens delaktighet i arvsfondsprojekten

Arvsfondsdelegationens uppföljnings- och utvärderingsverksamhet visar att fondens medel lämnar spår, men också att många utmaningar återstår för att säkerställa att fondens medel når ut till målgrupperna oavsett ålder, kön, etnicitet, sexualitet, socioekonomisk bakgrund, funktionsnedsättning och plats. En annan utmaning är att fondens målgrupper får reella möjligheter att också ha inflytande över och i de verksamheter som bedrivs.

Syftet med uppföljningen av målgruppens delaktighet är att synliggöra målgruppens roller i projekten, hur de får en röst, hur man når målgruppen och vilka projekten når respektive inte når.

Ett av kriterierna för att beviljas medel är målgruppens delaktighet. Ett kriterium som handläggarna i den aktiva handläggningen lägger stor vikt vid gentemot sökande organisationer. Hur deltagandet ser ut i olika samhällsgrupper och möjligheten att påverka detta är svårare att få en bild av och att påverka då föreningar och organisationer har sina unika förutsättningar. Vissa lokala föreningar är en del av en institutionaliserad riksorganisation med långa anor. Andra är nya och utvecklade ur specifika behov och idéer som kan kopplas till den lokala platsen. Många organisationer med regionala eller nationella förankring har en central organisation och avser, utifrån ett uppdrag eller övergripande ambition att skapa bättre förutsättningar för andra än de som är medlemmar i föreningen.

I det följande sammanfattas hur delaktigheten redovisats i de projekt som slutredovisats under 2015.

Problemformulering och initiativ

Initiativet till arvsfondsprojekten tas ofta i en intresseorganisation där organisationen representerar målgruppen. Vilken roll målgruppen har i planeringen av projektet framgår inte alltid i projektens redovisning. Vanligt förekommande är dock att målgruppen finns med i en referensgrupp och delar med sig av sina erfarenheter och förväntningar. När det handlar om små barn eller personer med grava funktionsnedsättningar kan även anhöriga och personal föra målgruppens talan.

Inflytande över och delaktighet i

Enligt projektens slutredovisningar är det i genomförandet och i planeringen av projektet som målgruppen får ett reellt inflytande och kan vara delaktiga. Därmed inte sagt att de alltid även får inflytande i övriga delar av organisationens verksamhet. Projekten skapar arenor och mötesplatser där människor med liknande erfarenheter, idéer och drömmar möts. Att dela gemensamma erfarenheter med andra ger en positiv identitetsutveckling som kan bilda motvikt mot den negativa identitet som marginaliserade grupper tilldelats av majoritetssamhället. I projekten får målgruppen redskap att sätt ord på sina erfarenheter, bryta med ett destruktivt liv och redskap att gå vidare exempelvis till arbete och studier. Redskapen kan vara film eller teater, framtagande av ny teknik eller ett nytt arbetssätt. Genom medverkan i projekten och föreningslivet blir människor delaktiga i ett sammanhang och i samhället.

Vilka når projekten och hur? Vilka når man inte?

Civilsamhället framställs ofta som en plats där marginaliserade grupper kan göra sina röster hörda genom att organisera sig och engagemang i civilsamhället förknippas ofta med ökat inflytande och resurser. Det gör det extra viktigt att ställa frågor om vilka röster som får inflytande i civilsamhället och vilka som utestängs.

Vilka projekten når och inte är svårt att få en uppfattning om då det sällan framgår av projektens redovisning. Ofta redovisas antal män och antal kvinnor, men andra maktordningar som klass, sexualitet, etnicitet och funktionsnedsättning (om så inte är målgruppen) saknas.

I första hand når projekten sina egna medlemmar. Men den offentliga sektorn är ofta samarbetspartner och utgör arenor för utförande och en ingång för att få kontakt med målgruppen. Skolan, både förskola, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola är de vanligaste arenorna för projekt. Därav kan man dra slutsatsen att många projekt når ut till ett brett spektra av barn och unga.

Vilken roll har målgruppen efter projekttidens slut?

Hälften av alla arvsfondsprojekt överlever i någon form. Projekten genererar ny kunskap, nya former av stöd och nya verksamheter. Bräcke Diakoni som erbjuder elever på Riksgymnasiet som har rörelsehinder arbetsplatspraktik utanför skolan, Föreningen Jämjö Golf som driver en barnstyrd lekverksamhet som är öppen för alla utan kostnad och Studieförbundet i Stockholm som bedriver familjestöd för föräldrar med invandrabakgrund i Rinkeby är exempel på detta.

Lokalstöd och delaktighet

Lokalstöden omfattar ett brett spektra av stöd från anläggning av konstgräsplan, byggnation av hoppgröp eller tillgänglighetsanpassa toaletter och omklädningsrum till nybyggnation av en aktivitetshall. Delaktigheten ser därför väldigt olika ut. Allt från att initiativet kan komma från målgruppen till att hela bygden är involverad i planering och byggande. Också när det gäller lokalstöden är det oftast via föreningen eller annan intresseorganisation som målgruppen får en röst. Det kan vara svårt att ha inflytande

över en byggnation men däremot är målgruppen alltid inblandade i någon form när det gäller innehållet i verksamheten. Majoriteten av lokalstöden har någon form av samverkan med offentlig sektor vanligtvis fritids, särskolan och skolan.

Utvärderingsverksamheten

De utvärderingar som Arvsfondsdelegationen initierar spänner över ett vitt fält och omfattar både pågående projekt och projekt som genomfördes flera år tillbaka i tiden. Utvärderingarna sker i tre steg – en genomgång av projektens dokumentation som består av ansökningar, redovisningar och slutrapporter, en enkätstudie och ett antal fallstudier som inkluderar besök och intervjuer. Utvärderingarna genomförs av forskare från en rad olika forskningsdiscipliner såsom företagsekonomi, etnologi och socialt arbete.

Sedan 2006 har Arvsfondsdelegationen redovisat resultat från 43 utvärderingar och kategoriserat 1042 slutredovisningar.

För närvarande ingår drygt 800 projekt i pågående utvärderingar. Under 2016 kommer utvärderingarna av projekt om föräldrastöd, ledarskap, sociala medier, samverkan civila samhällets organisationer och offentlig sektor, aktuella arvsfondsprojekt i Göteborg och Malmö samt funktionshindersatsningen Egen Kraft att slutredovisas. För närvarande pågår också en utvärdering av Röda Korsets projekt Kärleken är fri som handlar om hedersrelaterat våld och en metautvärdering av samtliga utvärderingar genomförda mellan 2006-2015. Ytterligare fyra utvärderingar är under planering.

En utvärdering som omfattar 42 projekt har avslutats 2015. I det följande redovisas kortfattat de viktigaste slutsatserna i denna studie.

Vägar mot arbete – En utvärdering av 42 projekt som finansierats av Arvsfonden inom området unga, arbete och sysselsättning 1994-2012

Dagens arbetsmarknad ställer höga krav på arbetskraften. För vissa innebär det nya möjligheter, men för många innebär det också höga trösklar och stora svårigheter att hitta en roll och en plats i arbetslivet. De som framförallt drabbas av denna utveckling är de unga som ännu inte har hunnit etablera sig på arbetsmarknaden, det vill säga de som ännu inte hunnit skaffat sig en attraktiv utbildning och arbetserfarenhet. Behovet av nya och innovativa lösningar för de grupper som hamnar utanför är därför av stor betydelse. Utvärderingen Vägar mot arbete beskriver och analyserar 42 projekt som beviljats medel under perioden 1994-2012, vars syfte har varit eller är att öka ungas möjlighet att etablera sig i arbetslivet eller fungera personlighetsutvecklande, med hjälp av just sådana nya och innovativa lösningar. Den totala summan som har beviljats de 42 projekten uppgår till drygt 83 miljoner kronor.

De projekt som undersökts har sett mycket olika ut och spänt över ett brett fält av åtgärder, verksamheter och metoder. Målgruppen har varit unga som på olika sätt haft svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. I många fall har det handlat om unga som

befunnit sig mycket långt från arbetsmarknaden, men det har även förekommit projekt som på ett mer generellt plan vänt sig till unga i en region eller ett bostadsområde.

Projekten har även i flera fall utvecklat metoder och förhållningssätt som gjort att målgruppen kommit närmare arbetsmarknaden. Med andra ord har projekten försökt sänka ett antal trösklar, men i första hand har det handlat om att öka självförtroende och handlingskompetens hos deltagarna. Det strukturpåverkande arbetet har däremot visat sig vara svårare. I många projekt är en svag punkt översättningen av de ofta mycket ambitiösa projektmålen till en hanterbar och genomförbar projektplan. Detta understryker också behovet av en genomtänkt projektledning samt riskanalyser och intressentanalyser i projekten. Deltagarmedverkan och deltagarinflytandet är en fråga som betonas av Arvsfondsdelegationen. Alla projekt i denna utvärdering har haft deltagare från målgruppen och arbetat med att stärka och utveckla gruppen. En slutsats är att målgruppens delaktighet ökar möjligheterna för projekten att bli framgångsrika. Den kanske viktigaste faktorn som påverkat de olika projekten i både positiv och negativ riktning är graden av samverkan som projekten utvecklat med relevanta myndigheter och organisationer.

En stor del av de granskade projekten visar att nya och effektiva lösningar kan utvecklas genom genomförda och pågående projektverksamheter. Och att verksamheter som syftar till att skapa nya jobb genom sociala företag har potential att skapa arbetstillfällen för grupper som annars skulle stå helt utanför arbetsmarknaden.

Erfarenhetsspridning

Målgruppen för utvärderingarna är främst myndigheter och organisationer som är verksamma inom det aktuella området. Under det gångna året har Arvsfondsdelegationen hållit ett seminarium där ca 100 personer från Regeringskansliet, Riksdagen, myndigheter och organisationer deltagit. Vid lanseringen av en utvärdering har information skickats ut till ca 1 000 personer. Därutöver har forskarna själva använt och spridit resultaten inom sina verksamhetsområden.

Via de nätverk som Arvsfondsdelegationen ingår i har även andra myndigheter tagit del av erfarenheterna från arvsfondsprojekt och utvärderingar. Exempelvis Nätverket för bidragsgivande myndigheter där ett trettiotal myndigheter ingår och Myndigheten för ungdom- och civilsamhällesfrågors myndighetsnätverk för det civila samhället. Erfarenheterna har också presenterats på konferenser och seminarier som exempelvis Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors konferens *Forskning som förändrar*, ESVs utvärderingsseminarium *Att ge statligt stöd till civilsamhället* och Svenska Utvärderingsföreningens konferens *Utvärderingars värde – värden i utvärderingar*.

Information om pågående utvärderingar och forskarnas utvärderingsrapporter finns för nedladdning på Arvsfondsdelegationens webbplats.

KONTROLL AV ARVSFONDSMEDLENS ANVÄNDNING

För att stärka den interna styrningen och kontrollen inrättades 2012 en controllerfunktion. Under 2013 utökades controllerverksamheten och består nu av två medarbetare. De övergripande arbetsuppgifterna är att vara stöd till de organisationer som erhållit stöd ur Allmänna arvsfonden samt till kanslifunktionens handläggare i frågor som rör projektens ekonomiska redovisning och budgetering.

Controllerfunktionen har under 2015 fortsatt arbetet med utformningen av rutiner för arbetet samt operativt genomfört intern och extern kontroll av medelsanvändningen. Samtliga budgetar för alla nya projekt har under året granskats av controllerfunktionen för att de projektbeslut som fattas för första året ska vara så ändamålsenliga och kostnadseffektiva som möjligt.

Under 2015 gjordes ett överlämnande till Kammarkollegiet för återkrav av utbetalt projektstöd.

Kontrollbesök

I det stödjande och kontrollerande arbetet ingår att på plats hos projekten granska att de utbetalade arvsfondsmedlen använts på ett riktigt och effektivt sätt. Under året har controllerfunktionen utfört 46 stycken kontrollbesök. Urval görs utifrån såväl slump som risk och väsentlighet.

Controllerfunktionen har granskat 21 stycken projekt i kategorin slump under året. Sju stycken av dessa avsåg lokalstöd och 14 stycken projektstöd. I fyra stycken (19 procent) av projekten gjordes iakttagelser som krävde åtgärd från stödmottagarens sida. Exempel på åtgärder som stödmottagarna fått vidta är att införa projektredovisning och separat bankkonto. I kategorin risk och väsentlighet granskade controllerfunktionen 25 stycken projekt under året. Sju stycken av dessa avsåg lokalstöd och 18 stycken projektstöd. I sju stycken (28 procent) av besöken gjordes iakttagelser som krävde åtgärd från stödmottagarens sida. Exempel på åtgärder som stödmottagaren fått vidta är rättelse eller återbetalning av kostnader som inte är godkända enligt de generella villkoren för projektstöd ur fonden.

I samtliga fall har projekten, med mindre avvikelser, utförts enligt plan och i enlighet med beviljad budget. Inga försök till bedrägerier har upptäckts. I nästan alla besökta projekt har proaktiva och stödjande insatser gjorts av controllerfunktionen. Proaktiviteten har bestått i att felaktigheter som upptäckts har korrigerats innan redovisningen granskats av revisor. De stödjande insatserna har bestått i exempelvis rådgivning i bokföring, stöd inför redovisning eller fortsättningsansökan.

Under 2015 gjordes enkätundersökning där samtliga organisationer som hittills besökts av controllers (108 st) fick utvärdera sina upplevelser av kontrollbesöken.

Svarsfrekvensen var 67% och den sammantagna bilden var att kontrollbesöken var uppskattade och att de sökande organisationerna fick god hjälp och svar på sina frågor.

Kontroll i handläggningen

Ett avsevärt arbete vad gäller kontroll av ansökande organisation och det tänkta projektet görs även av handläggarna i beredningen av inkommande ansökningar. Som exempel kan nämnas att kanslifunktionen under 2015 tagit referenser hos kommuner, gjort avstämningar med medsökanden och samarbetspartners samt genomfört skattekontroller av ansökande organisationer.

Handläggarna utför även kontroll av projektmedlens användning genom att ha en tät dialog med projekten, följa projekten på webbplatsen samt genomföra projektbesök på plats. Under 2015 genomförde handläggarna platsbesök hos 94 projekt runt om i landet.

Uppföljning av lokalstödsprojekt

Varje år görs en uppföljning av lokalstöd som beviljades för tio respektive fyra år sedan för att undersöka om organisationerna fortfarande bedriver den verksamhet som de fått stöd för. I tioårsuppföljningen som omfattade tolv organisationer visade uppföljningen att tio av dem fortfarande bedrev den verksamhet de fått bidrag för. I ett fall hade verksamheten avslutats efter nio år då medlemsunderlaget var för lågt för att fortsätta bedriva den. I det andra fallet hade lokal och verksamhet överlåtits till kommunen som bedriver verksamheten vidare. I fyraårsuppföljningen som omfattade 29 organisationer, visade uppföljningen att 26 av dem fortfarande bedrev den verksamhet de fått bidrag för. I två fall hade organisationerna gått i konkurs och ärendena överlämnats för återkrav av projektmedel 2012 respektive 2013 och i ett fall hade projektet aldrig startats upp och inga bidrag rekvirerats.